

Els greuges de cori
a la Catalunya del segle XVI

Tesi per a la col·lació del grau de doctor en Dret
presentada pel llicenciat Oriol OLEART i PIQUET,
dirigida pel Catedràtic d'Universitat
i Professor Emèrit de la UAB Dr. Joaquín Cerdà Ruiz-Pons

Facultat de Dret, Universit. de Barcelona

Curs acadèmic 1991-1992

* *Detenció de nau*

En aquesta ocasió hi ha tres greuges per la detenció de naus, dedicades normalment al comerç, que han estat destinades a d'altres finalitats per part d'oficials reials.

Respecte a les *detencions de naus*, cal tenir present que acostumen a ser actuacions d'oficials reials moguts per la necessitat de trobar un mitjà de transport per a vitualles o per a les tropes (73).

1528.41.11v: Francesc Llop, mercader, en nom propi i com a procurador de Joan Ribes, mercader, reclama 800 ducats, els danys, els interessos i les despeses per una nau carregada al port de Cartagena, detinguda pel procurador de la fortalesa d'Alger, la qual es perdé. Els provisors considereu, *que atès que es perdé per dur vitualles a l'Alger on té fortalesa sa Majestat*, el rei n'és responsable i el condemnen a pagar-los, per tot el que demanen, 400 lliures (*que és provat valer dita nau*), alhora que es proveeix que hagin de fer lloc i cessió a sa Majestat contra el proveïdor i capità d'Alger.

1528.95.26v: Joan Comes i Joan Rafel Cerdà, mercaders, reclamen 414 ducats deguts per nolis d'una nau seva detinguda a València pels oficials reials, que portà alemanys d'Espanya a Nàpols, on els havien de pagar dita quantitat. Atès que no consta que hagin fet la deguda diligència per ser pagats a Nàpols, els provisors resolen de fixar i assignar un termini de 8 mesos dins el qual hagin de provar com han demanat dita quantitat en dit regne i no han estat pagats, en el qual cas el rei és condemnat a pagar-los.

1528.132.36: el noble don Francesc Burgès, procurador reial de Mallorca, reclama el noli d'una nau seva detinguda per manament de sa Majestat, segons consta en una cèdula dels comptadors de sa Majestat, per 380.496 *maravedís*. Atès que no consta ser-li deguda plenament tanta quantitat, es condemna el rei *que li sigui pagada la meitat de dita quantitat*.

* Danys (propietats)* (74)

Només hi ha dues queixes per danys, l'una en un castell, l'altra per l'esmena d'una casa.

Pel que fa als *danys en propietats*, són acceptats dos greuges, l'un presentat per la vídua Avinyó (44,12v) referent als danys causats en un castell per capturar-hi el comanador Palau que s'hi havia recollit, i l'altre, donat per F. Albert (108,31) referent a l'enderroc d'una casa per fortificar la fortalesa de Salses. Els danys del segon greuge són causats en una propietat per raons que, des d'una òptica actual, podríem identificar, *intuïtivament*, amb l'anomenada *causa d'utilitat pública*. De fet, des de la nostra òptica, aquest tipus de reclamacions es troba - salvades les distàncies - en l'àmbit de l'expropiació forçosa de béns, en règim urgent i, normalment, davant de circumstàncies de caràcter extraordinari (conflictes bèl·lics, amenaces militars, etc.). Aquest és un exemple d'un cas que sovintejarà força en la cort de 1533 (75).

1528.44.12v: la vídua Avinyó presenta greuge de 200 lliures contra el rei o el procurador fiscal, i contra acasèn Bellver comissari del rei, per danys en el seu castell, on era recollit el comanador Palau, per prendre el qual en cremaren una part. Es condemna el rei per tal que dins dels sis mesos primer vinents faci pagar i comenar pels danys que s'hi han causat 80 lliures; i si no ho feia, es condemna el rei a pagar la dita quantitat *de les pecúnies del servei*.

---

74 *propietats*, és a dir, en el sentit de *propietats immobles* (castells, torres, cases, horts, etc.).

75 V. les sentències de la cort de 1533.

1528.108.31: Ferrando Albert reclama 200 lliures per l'ensena d'una casa i altres danys que li feren a Salses per edificar la fortalesa; el rei hi és condemnat (76).

* Especials*

La denominació d'aquest apartat abraça un únic cas sota dos greuges, reclamació que s'arrossegarà en corts successives presentada, d'una banda, per Maria Banyuelos, i, de l'altre cantó, per Onofre Banyuelos.

1528.156.41r: Maria Banyuelos reclama, primerament, 6.800 sous valencians més el que hagi corregut fins a la mort de Gonçalvo Banyuelos, marit seu, als quals fou condemnat el procurador fiscal per sentència de 1519 [és a dir, de greuges de la cort de 1520] sobre les amortitzacions de València de què no ha pogut obtenir execució; segonament, 25.000 sous valencians per privilegi de 3.000 sous anuals sobre el dret de dites amortitzacions, que tot i les diligències fetes no ha pogut cobrar, per haver estat evacuat dit dret per gràcia de sa Majestat al governador de València; tercerament, 5.400 sous que no s'han pogut cobrar, per privilegi de 2.000 sous anuals que pretén atorgat sobre les salines de la Mata, que no s'ha pogut cobrar. Els proveïdors resolen, per al primer, condemnar el rei per dita quantitat més el que hagi corregut fins a la mort del seu marit -segons prescrivia ja la sentència al legada- (77); per al segon, condemnar el monarca per dita quantitat més 94 ducats 9 sous 6 diners deguts al seu marit per albarans d'escrivà de ració; per al tercer, atès que per mossèn Onofre de Banyuelos és estat donat greuge per la mateixa raó, prenent que s'esguardi a ell dita quantitat i no a dita Maria, es condemna el rei a pagar 5.400 sous a qui serà declarat pel magnífic misser Frederic Gualbes vice-canceller, misser Joan Sunyer doctor del reial consell, l'abat May i mossèn Francesc Bosc ciutadà de Barcelona, dins del termini de sis mesos, comptadors des de la promulgació de la present sentència,

---

76 v., també, per l'afinitat, el greuge 162,44.

77 v. el cap. . dedicat a l'execució de la sentència; i la deliberació que en fa el consistori de la Diputació del General, ACA, G, 126, f. 76v-77.

la decisió dels quals tindrà la mateixa valor que la sentència donada pels proveïdors

1528.157.42v: mossèn Onofre Banyuelos reclama 236 lliures per les causes i raons *en dit greuge contingudes*; atès que el greuge donat per Maria de Banyuelos declara ja sobre dita quantitat, es condemna el rei en els mateixos termes que en la dita sentència (78). Quan a les altres coses demanades, se li *reserva dret*.

* D'altres*

En aquest apartat queden recollits greuges que, en funció del nombre reduït de casos en què apareixen, no poden ser encabits en les classificacions precedents amb una transcendència que es pugui considerar significativa, com ara, detenció de persones (46,13), per sentència (135,37), jurisdiccions (178,47), privilegis (179,47), marques i represàlies (181,47v), o bé sense especificar (84,24; 113,32; 114,32), etc.

1528.46.13: misser Miquel Xicot, doctor, havent causa i dret de Perot Ledó, presenta greuge perquè dit Ledó, estant a Cadaqués amb un llagut guiat pel duc de Sogorb, fou dut a Perpinyà per Guillem Rocandolf, capità dels alemanys, i detingut un any i mig, i li foren preses 180 dobles, més 50 ducats per la injúria. Atès que consta dit Ledó ser detingut i en presó, es condemna el rei a pagar-li 100 ducats.

1528.84.24: el curador dels fills de Gaspar Muñoz, *quondam*, mestre de calç de l'obra de Salses, presenta greuge (sense especificar). Els provisors condemnen el rei a pagar per dita calç 142 lliures 18 sous 6 diners.

1528.113.32: mossèn Joan Pardà, agutzil reial, presenta reuge (sense especificar); es condemna el rei a pagar-li el que li sigui degut segons la certificació del regent la tresoreria (per raó de la seva quitació).

1528.114.32: mossèn Perot Altarriba, agutzil reial, presenta greuge (sense especificar); es condemna el rei a pagar-li el que li sigui degut segons la certificació del regent la tresoreria, per raó de la seva quitació.

1528.135.37: el síndic de Salses reclama 400 ducats que sa Majestat, amb cautela firmada de la seva mà, manà al tresorer general que pagués a dit síndic en virtut d'una sentència per edificar una església a Salses; es condemna el rei.

1528.152.40v: mossèn Francesc Conesa presenta greuge per part dels guanyables dels batiments de moneda fets per les llicències atorgades per rei catòlic a la ciutat de Girona, Vic, Perpinyà i Puigcerdà, de 3.000 lliures de pensions. Es decideix que *sigui feta semblant comissió com en el greuge de mossèn Guillel Ramon Blanes (150,40)*.

1528.154.41: el síndic de Perpinyà reclama 900 ducats que dita vila despengué per donar sou a molta gent per anar a la torre Cerdana que estava ocupada pels foixencs i que els fou recuperada; es condemna el rei.

1528.158.42v: el síndic d'Ullderona presenta greuge contra sa Majestat i contra Ramon Jordà *olim* veguer de Tortosa i altres oficials de la dita ciutat, en el qual *fa part* la dita ciutat; *atès que s'ha de fer gran procés, la brevetat del temps i l'arduïtat del negoci* per a decidir, i atès que el síndic de Tortosa al lega que cal visura i que hi ha litispèndència molt antiga en la reial audiència, els jutges opten per *remetre dita causa a la reial audiència, en la qual es declari amb tota la brevetat que fer es pugui*.

1528.160.43: el conestable de Navarra presenta greuge en virtut del fet que el rei Ferran féu donació de la vila i terme de Castelló de Farfanya prometent que li quitaria les rendes en poder d'altres empenyorades, i atès que fou declarat per sentència de 1519 [és a dir, de greuges de la cort de 1520] que sa Majestat hagués de lluir i pujar dites rendes i no s'ha efectuat, reclama 600 lliures anuals que valen les dites rendes des de 1514 (any de la donació) fins a la present jornada i la quantitat equivalent per lluir les dites rendes. Es condemna el rei a pagar-li la quantitat de 4.000 lliures (des de dita sentència fins a la present jornada) i a efectuar dita sentència i lluir i quitar dites rendes pel preu que serà declarat pels doctors de les dues sales de la reial audiència dins del termini de 10 mesos, i fer-los

comissió com al greuge donat per misser Joan Pasqual, doctor del reial consel' (79).

1528.162.44: l'abat de la Real, senyor *segons diu* del terme de Pena, del Rosselló, reclama la pedra del pont del riu de Gali que n'ha apartat Joan Santcliment, capità de Salses, per fer un baluart nou. És condemna el rei a *refer i tornar en el mode i forma que estava dit pont*, o a pagar-ne la valor, dins del termini de 6 mesos (80).

1528.163.44: mossèn Galceran Foixà, en la convenció que el rei Pere féu amb la vila de Torroella de Montgrí, per la qual foren agregats a la corona reial d'Aragó i ciutat de Barcelona, dient que qualsevol alienació que se'n fes fos nul·la i, atès que el rei Joan l'empenyorà a l'infant Enric d'Aragó el 1471, *empenyorament revocat per acte de cort*, demana que dita *impignoració* sigui declarada nul·la. Atès que és estat citat el duc de Sogorb i hi ha hagut documentació recent, es remet la causa a la reial audiència i que sigui expedida tan aviat com es pugui.

1528.178.47: don Pedro Rocabertí presenta greuge per ser reintegrat en la possessió -o quasi- de la jurisdicció de Sant Cristòfol dels Horts i Sant Julià de Ribelles, vegueria de Besalú; atesa la clàusula en dit greuge posada (*videlicet petens ius et iusticiam sibi ministrari*) es resol que siguin llevats els impediments fets pels oficials reials de Besalú, alhora que es *reserva dret* al procurador fiscal sobre la propietat de la jurisdicció.

1528.179.47: el síndic de la vila de Perpinyà presenta greuge per tal que sa Majestat revoqui dos privilegis consentits a Vilafranca de Conflent perquè són perjudicials a la seva vila. Se sentència que sa Majestat *hagi de fer comissió* al magnífic Joan Cardona, canceller, misser Frederic Gualbes, vice-canceller, misser Joan Sunyer, misser Martí Sunyer, misser Francesc Castelló, advocat fiscal, que hagin de declarar amb les clàusules en la comissió feta a la causa de mossèn Ramon Blanes (81).

1528.181.47v: Antoni Res, fill i hereu de Jordi Res, presenta greuge per certes marques i represàlies concedides contra francesos, i

---

79 és el greuge 1528,182,46.

80 v. també, per l'efinitat, els greuges referents a *denys en propietats*.

81 és el greuge 1528,150,40.

altres coses en sos greuges preteses. Atesa la brevetat de temps i la multitud d'actes i processos, cometes la decisió de dits greuges al canceller, vice-canceller, misser Joan Sunyer, misser Martí Sunyer, misser Dalmau i l'advocat fiscal, en forma i manera i amb les clàusules del greuge de mossèn Blanes (82).

1528.183.49: don Pedro Rocabertí, atès que l'any 1377 el castell terme de Subirats, vegueria del Penedès, fou venut pel rei Pere a mossèn Ramon Alemany Cervelló pel preu de 284.860 sous, després tingut pels seus hereus, i dit castell fou declarat lluïble, presenta greuge per ser satisfet dels 284.860 sous més la quantitat del que els ha estat espoliat, o bé que se'ls en torni la possessió, més un censal de dona Blanca, muller de Berenguer Vilaregut i en segones núpcies de Bernat Foix. Com que consta la venda del rei Pere per dita quantitat i que dit Alemany prengué càrrec de pagar censal de 30.000 sous de propietat i de 2.142 sous 6 diners de pensió a dona Blanca, se sentència que dit castell es posi en possessió de dita Blanca, i es condemna el rei a pagar 31.200 sous del censal d'Alemany que passà als Rocabertí (83).

Observacions sobre les sentències:

Aquesta cort en la qual es nomenen divuit jutges de greuges, nou per part del rei i nou per part de la cort, nombre que serà el regular i habitual des de 1542.

Val a dir que és precisament en aquesta reunió de cort que es t'oba el primer indici d'una tendència que esdevindrà comuna (84) a les *sentències de greuges -enteses*, ara, com a decisions úniques per a tot un seguit de capítols que

---

82 És el greuge 1528.150.40.

83 V el capítol dedicat a l'execució de la sentència, i la deliberació que en fa el consistori de la Diputació del General, ACA, G, 126, f. 54-54v.

84 En referència al fet que s'arrosseguen sentències d'una cort a una altra de posterior; encara que ho veurem amb més detall pel que fa a les corts de 1533 i de 1537.

recullen les demandes presentades pels diversos súbdits- per a tot el que resta de segle; faig referència al fet que és en aquesta cort que trobem els primers valors significatius (encara en molt poca quantitat, no arriben a la dotzena) en l'escala que recull el nombre de *sentències de greuges* - enteses, ara, com a decisions de cada un dels caros dintre del marc de la decisió general a què al ludià fa un moment- que, en una determinada cort, provenen de sentències dictades pels provisors de greuges d'altres corts.

Essencialment, el fet d'atribuir un greuge - d'incloure'l- al grup dels que *porten causa*, suposa reconèixer, com a factor determinant de la queixa, i potser també de la resolució, segons els casos, la reclamació que en una cort precedent -la immediatament anterior o no- ha estat presentada per l'agent (85) o la decisió que ja ha estat presa pels proveïdors de la cort de què es tracta.

Sigui com sigui, des de l'òptica dels proveïdors, la pràctica, amb suport legal o no, sol apuntar cap a una acceptació cada cop més directa i simple de la resolució que aleshores prengueren els provisors que conegueren primerament de la reclamació, recollida en la sentència al legada per la part afectada i, llevat de casos que podríem considerar gairebé excepcionals (86), els provisors de la cort posterior mai no resolen en un sentit divergent, sino que més aviat reproduïxen la solució que s'adoptà des

85 Sol haver-hi un lligam familiar o no, però si d'haver causa des del punt de vista jurídic (institució d'hereu, adquisició del crèdit, etc.) entre l'agent primer i el darrer.

86 V. més avall' el greuge 1529, 175, 46v.

d'un principi. A més, aquestes situacions es poden perpetuar en el temps, i, quan es tracta d'un greuge que és sentenciat més de dos cops (és a dir, en més de dues corts), com veurem, ja ha consolidat la força de la sentència anterior.

D'aquestes sentències de 1528 que porten causa -nou-, n'hi ha vuit que corresponen a sentències estimatòries, i una de desestimària per un greuge presentat per Bernadí Avinyó (87). De les restants, set són derivades de reclamacions presentades a la cort precedent de 1519-20 (88), i només una porta causa d'una sentència de greuge d'una reunió anterior, pertanyent a la cort de 1503 (89).

Amb tot, el fet de recórrer a sentències de greuges dictades en corts precedents no apareix necessàriament en el discurs com un element de fons, sinó que també hi apareix des d'un punt de vista accessori, fet servir amb una vocació d'utilitzar un referent de generalitat, d'inconcreció, i, habitualment, és per part dels jutges de greuges, per tal de citar un argument més en favor de llur decisió davant d'un

87 Un exemple d'aquesta mateixa cort el presentat per Bernadí Avinyó (1528,175,46v), el motiu de la desestimació del greuge que a la cort anterior (1520,134,21v) fou estimat rau en el fet que el procés, el 1528, *no és estat degudament instruit* -de fet la sentència de 1520 només diu que *no sigui fet perjudici a les parts* [V. cort 1520, descripció]-.

88 Són els greuges 1528,69,19v (deriva del greuge 1520,19,3v), 1528,98,25 (del 1520,82,12), 1528,134,36v (de. 1520,39,6v), 1528,156,7 -i també 1529,157,42v- (del 1520,91,13), 1528,160,43 (del 1520,131,21), i 1528,173,46 (deu ser del 1520,107,16v).

89 El 1528,182,48 (del 1503,89,15v), tot i que sembla que hi ha, en la sentència recent una acumulació de diversos conceptes que es confonen en el precedent al legat

cas concret. En aquesta cort trobem el greuge 92,26, o el mateix 105,30, que ens en forneixen exemples.

En el cas del greuge 1528,92,26, que és una reclamació presentada per Eloi Joan Escapolat, curador de l'heretat i dels béns de Joan Guerau Boïgues *quondam*, escrivà de manament del rei catòlic, per 960 sous barcelonesos; els proveïdors, per estimar el greuge, entre d'altres raons, argüeixen -mitjançant un "atès"- *que sa Majestat en altres corts fou condemnada a pagar altres escrivans.*

Pel que fa al greuge 1528,105,30, presentat pel síndic de la ciutat de Barcelona, per 23.716 lliures de les pensions degudes d'un censal de 484 lliures anuals i de 12.000 lliures de propietat del temps de Joan II, els provisors, *vists els mèrits del procés i les sentències de greuges en altres corts donades, condemnem el rei a consignar a dita ciutat les dites 23.716 lliures per observança de les sentències donades pels provisors de greuges en les corts dels anys passats pagadores.*⁽⁹⁰⁾.

Algunes de les reclamacions superen un primer esglaió dels passos que han de seguir els greuges ja que podem

---

⁹⁰ Aquesta al·lusió sembla que hauria de ser a una sentència precedent sobre el mateix objecte, però resulta que tot i ser una altra reclamació de la ciutat presentada a la cort anterior (V. la descripció del greuge 1520,95,14), sobre una reclamació de pensions degudes de censals, del temps d'Alfons IV, és sobre un altre contracte, aquesta vegada de 27.500 s. anuals i de 27.500 ll. de propietat, i del rei Joan, de 9.680 s. anuals i de 12.100 ll. de propietat. A més, el greuge de 1720 porta causa d'una sentència anterior de la primera cort del segle XV. la descripció del greuge (503,86,15).

considerar que són estimades ⁽⁹¹⁾; però la sentència no resol la qüestió plantejada, sinó que, com ja ha passat en d'altres corts, els proveïdors remeten la decisió (final) de la qüestió a una comissió ulterior de composició més reduïda les resolucions de la qual són -gairebé gosaria dir- il localitzables.

Amb tot, però, la remissió per part dels jutges de greuges -de la comissió dels jutges de greuges- de determinades reclamacions a una altra comissió -una de més reduïda- no ens hauria d'induir a creure que el criteri seguit per seleccionar els que són delegats ha de correspondre's sempre amb algun dels fets o dels atributs que els jutges al leguen -explícitament- per justificar la necessitat de la sub-delegació, i, en conseqüència, encara menys, a pensar que només és una qüestió processal la que porta a no conèixer del fons d'un greuge i a resoldre'l definitivament.

No ens ha de sorprendre, doncs, que, curiosament, les al legacions d'haver tingut poc temps per tractar la reclamació, o per la urgència de complir els terminis, apareguin sovint en greuges que hom podria qualificar de complexos i de delicats. És força possible i probable -i si més no prou versemblant-, doncs, que alguns dels greuges que són remesos a les comissions reduïdes ho siguin, precisament, perquè els seus contemporanis procuren de no aprofundir -i, doncs, no remouen- massa la qüestió, i miren

---

⁹¹ Per a les finalitats de l'estudi, podem considerar que són greuges estimats des del moment que els proveïdors no en decreten la improcedència.

de fer-los passar d'una manera més aviat discreta (per no dir desapercebuda) per una comissió de composició més reduïda.

Vegem quins són els greuges sentenciats ran de la cort de 1528 que acaben essent remesos a una comissió perquè els resolgui posteriorment dins del termini indicat, si és el cas (92).

Dintre del primer bloc trobem un primer grup de reclamacions (93) que presenten una idèntica solució: els provisors fixen -o atorguen, segons el punt de vista que adoptem- el termini d'un any perquè s'hi declari *novament* (94) en un altre judici on es puguin oposar *noves* dades, davant la comissió feta pel rei o pel canceller als missers J. Sunyer, M.J. Pastor, M. Sunyer i P.A. Gort, amb prou poder perquè tingui força d'*acte de cort general*.

Un segon grup, és resolt d'acord amb el greuge de G.R. Blanes (95), que davant d'al legacions com la *qualitat del negoci, la brevetat del temps, o la multitud d'actes i processos*, presenten l'assignació d'un termini de 10 mesos, per tal que resolgui la comissió formada pel canceller (J. Cardona), el vice-canceller (F. Gualbes), els micers J. Sunyer; Dalmau (150,40), M. Sunyer (179,47, 181,47v); i

---

92 Són, d'una banda, el 139,37, el 139,37v, el 150,40, el 156,41v, el 160,43, el 179,47; el 181,47v; i el 182,48. De l'altra, el 158,42v, el 163,44, i el -ja vist- 182,48.

93 Els greuges 139,37 i 139,37v.

94 Acaba de ser sentenciat!

95 V. el 150,40 (pensions d'un cenal); el 179,47 (revocació d'un privilegi), i el 181,47v (marques i represàlies).

l'advocat fiscal de la causa (F. Castelló), amb el mateix poder que els provisors, per tal que sigui *hagut per acte de cort*.

Un tercer grup ⁽⁵⁶⁾ se cenyeix a l'al legació de la *brevetat del temps*, i assigna un termini -també- de 10 mesos, alhora que prescriu que sigui tingut *per acte de cort*, a la comissió formada pels doctors de les dues sales de la reial audiència. Una dada que cal retenir: l'actor del primer és el conestable de Navarra, i el del segon, és micer Joan Pasqual, *doctor del reial consell*.

Tanca aquest primer bloc de sentències que remeten a una comissió ulterior, el greuge dels Banyuelos (156,41v i 157,42v), que davant la complicació del cas -palesa ja en la primera ocasió que va ser objecte de sentència- fixa que es paguin 5.400 sous a qui *serà declarat* per la comissió formada per micer F. Gualbes (vice-canceller), micer J. Sunyer (doctor del reial consell), l'abat May i F. Bosc (ciudadà), dins del termini de 6 mesos, amb *el mateix valor que la sentència dels provisors*.

El segon bloc, en canvi, a diferència del primer que recull les remissions a comissions *ad hoc*, abraça els casos que remeten a d'altres comissions, és a dir, a altres organismes o institucions que, per decisió dels proveïdors, entren a jugar un paper rellevant en la resolució del cas des de llur àmbit d'actuació propi. En aquesta ocasió els exemples corresponen a la reial audiència.

Davant del greuge 158,42v, al legant que *s'ha de fer gran procés*, i considerant la *brevetat del temps* i l'*arduitat del negoci*, afegint-hi el fet que el mateix síndic de Tortosa invoca que sobre la mateixa qüestió n'hi ha ja una litispendència (97) molt antiga, els provisors opten per remetre la reclamació a la reial audiència, sense fixar -a diferència dels casos anteriors- un termini de resolució, *en la qual es declari amb tota la brevetat que fer es pugui*.

Pel que fa al greuge 163,44, considerant que es estat citat el duc de Sogorb i hi ha hagut documentació recent, es remet la causa a la reial audiència -tampoc en aquesta cas no s'assenyala termini- per tal que sigui expedida tan aviat com sigui possible.

A cavall del bloc precedent i del present caldria situar-hi els greuges 182,48 i 160,43 (98) que remeten a la decisió que prendrà una comissió formada pels doctors de les dues sales del reial consell.

Val a dir que, si més no en aquesta ocasió de 1528, hi ha una certa concentració espacial, cap al final del volum de les sentències (99), d'aquelles queixes que són remeses a d'altres comissions; coincidència que ens pot induir a pensar en la possibilitat d'una certa i d'una molt relativa

---

97 L'existència o el coneixement de l'existència de litispendència davant de la jurisdicció ordinària del mateix afer que està essent presentat com un greuge sol comportar la desestimació de la reclamació i la remissió a dita jurisdicció -que sol ser la reial audiència-, com en el cas del greuge 1525,137,37.

98 V. *Supra*.

99 La referència primera és al greuge 150,40

ordenació interna de les sentències, que difícilment es correspondria amb un hipotètic ordre -cronològic- de presentació de les reclamacions, sinó que, més probablement, es deuria trobar en la línia que les queixes més "simples" serien resoltes primer ⁽¹⁰⁰⁾, i les més complexes, després. En cas que el grau de complexitat fos tan elevat que no permetés de resoldre el greuge ⁽¹⁰¹⁾ dintre del termini assignat, es deuria arribar al punt de nomenar una comissió -que se n'ocuparia ulteriorment-.

A mig camí, trobem un altre tipus de solució possible, que parteix de la sentència que estima la petició de l'agent però que no arriba a determinar l'import econòmic que avalua el perjudici causat, i deixa l'aspecte -merament- tècnic de la determinació de la quantitat a algun càrrec o a algun òrgan col·legiat que no forma part de la comissió de provisors. Així, p. ex., és força corrent de trobar remissions de liquidacions de sentències al mestre racional o al tesorer ⁽¹⁰²⁾ o a la mateixa comissió que n'ha de conèixer ⁽¹⁰³⁾. En algun cas, la informació és insuficient i

---

100 És a dir les reclamacions que no presenten tràmits complexos per al procés, que poden ser resoltes amb una certa facilitat.

101 Cal no oblidar les reserves que he manifestat a l'inici de l'apartat sobre el fet que la prudència i l'oportunitat polítiques hi devien jugar un paper força important.

102 P. ex., els greuges 31,9 i 36,10v.

103 P. ex., els greuges 138,37 i 139,37; i fins i tot el 160,43, que remet a la decisió dels doctors de les dues sales de l'audiència; V. supra.

no acaba de concretar qui es farà càrrec de la liquidació (104).

Al costat d'aquestes reclamacions, i encavallant-s'hi, trobem els greuges que necessiten que es faci una determinada activitat per a la realització de la qual s'assigna un termini (que oscil·la entre un i dotze mesos), especialment de caràcter processal, per tal que la sentència dictada -formalment vàlida- pugui ser executada en el moment que consti que s'ha complert la "condició" establerta. Aquest tipus de solucions sol acompanyar els greuges que tenen origen en actuacions produïdes fora del Principat, més concretament en les possessions italianes de Nàpols i de Sicília.

El termini més llarg, de dotze mesos, és assignat a B. Roca, després que ja se li ha sentenciat que li han de ser pagades 42 lliures 10 sous rossellonesos cada any, per tal que en el termini d'un any a partir de la publicació de la present sentència pugui dilucidar què s'esdevé amb el *residuc* del dit censal (105). En última instància, aquesta cas no és altra cosa que la manifestació explícita, en la part dispositiva de la sentència, de l'acció que els mateixos proveïdors reconeixen per a un aspecte de la reclamació en el qual no han aprofundit.

El cas més general, més corrent, de concessió de terminis, -el més prototípic, diria-, sol respondre a

---

104 Els greuges 62,17v i 75,20v, tots dos referits a quitacions, probablement correspondria al mestre racional.

105 El greuge 66,16. V. *supra*.

l'atorgament d'un determinat lapse de temps que actua com un termini judicial per tal que l'actor pugui realitzar una determinada activitat que haurà de provar en arribar-ne al terme. Si prenem com a exemple els casos de J. Comes i altres, d'una banda, i de M. Hospital, de l'altre, tenim que, en el primer cas, el termini de vuit mesos és perquè provin com *han demanat dita quantitat a Nàpols*, i que, si allí no són pagats, llavors els ho pagui el rei de les pecúnies del servei (106); en el segon, més irregular, se li dóna només un mes perquè posi *en poder de l'escrivà dels presents greuges* el privilegi original de la Rota (107), aleshores, es diu, que constant, que no en pugui tenir res.

El darrer cas, concedeix sis mesos de termini al monarca perquè faci pagar els danys a l'agent: i si no ho feia, llavors els hi pagarà de les pecúnies del servei (108).

Cort de Barcelona de 1529 (109)

Aquesta cort se celebrà al convent dels Frares menors. Després de diverses prorrogacions la lectura de la proposició fou feta el 4 de maig de 1529. Fou llicenciada el 5 de juliol d'aquell any.

106 El 95,26v. v. *supra*.

107 El 170,45v. v. *supra*.

108 El 44,12v. v. *supra*.

109 Documentació.- *Processos: eclesiàstic* ACA, C, 1012/1, ACA, C, 1011/2, *real* ACA, C, 1011/3; INEB, CC, *Corts*, XVI-85/2. COBOLEU / PELLA, *Las corts ...*, p. 343-344, MABICALAR / MARIQUE, *Historia de la legislación ...*, VII (1863), p. 131.

Els temes al voltant dels quals girà la intervenció de l'emperador feien referència a l'evolució del conflicte armat amb França i a la situació a Itàlia -amb l'amenaça del perill turc- (110). La cort concedí un donatiu de 250.000 lliures barceloneses (111).

No s'aprovà cap disposició en aquesta sessió. Tampoc no he sabut trobar cap actuació que fes referència al nomenament ni a la possible activitat dels jutges de greuges, ni se'n conserven sentències, si és que mai arribaren a ser dictades.

---

110 COROLEU / PELLA, *Las còrtes ...*, p. 343.

111 COROLEU / PELLA, *Las còrtes ...*, p. 344; MARICHALAR / MARIQUE, *Historia de la legislación ...*, VII (1863), p. 131.

Cort de Montsó de 1533-34 (1)

Aplegats els estaments a l'església de Santa Maria, es llegí la proposició el 19 de juny de 1533. La cort fou llicenciada un dia -indeterminat- de gener de 1534.

El marc d'aquesta reunió s'insereix en l'àmbit internacional de les possessions de l'emperador arreu d'Europa i dels problemes, derivats de la situació de conflicte que tenia, a Itàlia, especialment amb França; a Alemanya, amb les heretgies; i a Flandes, a més a més de l'amenaça turca, sempre present. Davant de les grans despeses que suposa l'exèrcit, i l'armada d'Andrea Dòria, el monarca convoca corts generals a Montsó per als territoris *deçà mar* de la Corona d'Aragó (2).

El 12 d'agost l'estament militar (3) deliberà que es demanés a l'emperador que es nomenessin els provisors de greuges, petició que fou acceptada, la qual es traduí en la provisió de nomenament dels jutges del 25 d'agost (4).

1 Documentació.- Sentències: ACA, CB, *Vària*, 12; ACA, CB, *Vària*, 13; *Apoques*: ACA, G, 1082, *Dates*: ACA, G, 1081; *Processos*: comú: ACA, G, 1014; *eclesiàstic*: ACA, G, 1016, ACA, G, 1017/1; *militar*: ACA, G, 1015; ACA, G, 1013, *reial*: ACA, G, 1017/2; INEB, CC, *Corts*, XVI-66. *Altres*: BHN, Ms. 6646, f. 36v. COBOLU / PELLA, *Las còrtes ...*, p. 344-352; JARICHAU / MARRIQUE, *Historia de la legislación ...*, VII (1863), p. 131-134.

2 COBOLU / PELLA, *Las còrtes ...*, p. 345.

3 COBOLU / PELLA, *Las còrtes ...*, p. 347. V. també ACA, G, 1017/1, f. 22v-25, en què la data de la suplicació és aquesta, tot i que serí proveïda, com veuram tot seguit, el 25-ag.

4 ACA, G, 1016, f. 25-27v; ACA, G, 1017/1, f. 22v-25; ACA, G, 1015, f. 29-31.

El monarca nomenà, per part seva, Joan Cardona, bisbe elet de Barcelona, canceller, Martí Joan Sunyer, regent la cancelleria, doctor en quiscun dret, Francesc Gralla i Desplà, mestre racional, Joan Ferrer Puig, regent la tresoreria, Francesc Castelló, advocat fiscal, Pere Arnau Gort, Bartomeu Martí, subrogat en lloc de misser Miquel May, vice-canceller, misser Francesc Muntaner, subrogat en lloc de micer Miquel Joan Pastor, regent la cancelleria, i Francesc Romeu, subrogat en lloc de Jeroni Agustí, batlle general; per part de la cort, de l'estament eclesiàstic, Joan Tormo, bisbe de Vic, fra Pere Burgos, abat de Montserrat, Antoni Vilar, canonge d'Elna; del braç militar, Bernat Galceran Pinós i Fonollet, Bartomeu Guimerà i Francesc Conesa; de l'estament reial, Francesc del Bosc, Joanot Agullana, subrogat en lloc de Miquel Garbí, i Galceran Baró, subrogat en lloc de Pal ladí Maler (5).

El dijous 16-oct-1533 la cort general adreça una *lletra* als diputats del General marant-los que paguin les sumes dels greuges de les sentències de 1528 i les *comparteixin* (6). Els diputats responen el 5-nov amb informació referent als cinc compartiments del dit any 1528 (7).

El dilluns 22 de desembre de 1533 els estaments presenten una suplicació per tal que es nomeni Miquel

---

5 ACA, CR, *Varia*, 13, f. 1.

6 ACA, G, 1010, f. 101; ACA, G, 1017/1, f. 90, ACA, G, 1015, f. 126-126v.

7 ACA, G, 1015, f. 139.

Garbí per substituir Francesc Santceloni provisor que ha mort, a la qual sol·licitud accedeix l'emperador (8), alhora que disposa que el nou proveïdor ha de complir els mateixos tràmits que el seu predecessor, com ara jurar el càrrec (9). Cal notar que la fórmula del jurament, la qual coincideix essencialment amb la fórmula habitual dels proveïdors, alhora que fa al·lusió a la causa de mort que l'origina (circumstància excepcional), presenta força punts de coincidència amb la fórmula de jurament dels *habilitadors* (10).

8 ACA, G, 1015, f. 176v, i ACA, G, 1014, f. 133v.

S.C.C. y R. Majestat/

/² Entre los altres proveïdors de greuges qui foren /³ anomenats a vostra Majestat per lo bras real de la cort del /⁴ vostre Principat de Catalunya fonch anomenat Fran- /⁵ scsch Santceloni lo qual com a Déu ha plagut ha /⁶ pagat el deute a natura y és mort, en lloch del qual /⁷ lo dit bras real ha anomenat a Miquel Garbí /⁸ altre dels síndichs de Girona, per ço los tres staments /⁹ de dit vostre Principat suppliquen a vostra Majestat que /¹⁰ li plàcia surrogar en lloch del dit Santceloni al /¹¹ dit Garbí per provisor de greuges donant-li lo mateix /¹² poder que dit Santceloni tenia etc. Piau /¹³ a sa Majestat.

9 Es per això que el monarca, en acceptar la suplicació del braç, li dona el mateix poder, i és per això mateix que ha de jurar el càrrec ACA, G, 1014, f. 133v

/¹⁴ Die xviii^o eiusdem mensis decembris dictus Michael /¹⁵ arbi provisor/ gravaminum personaliter constitutus /¹⁶ in quadam capella predictae ecclesie juravit per /¹⁷ dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia /¹⁸ manibus positis super missale quod cancellarius /¹⁹ apertum tenebat prestito etiam homagio ore /²⁰ et manibus comendato in posse vicecancellarii quod /²¹ in examine et decisione gravaminum exercicio que /²² dicti officii se habebat fideliter, legaliter atque /²³ bene secundum Deum et suam bonam conscientiam /²⁴ etiam [ius] et iustitiam partibus faciet et ad- /²⁵ ministrabit iuxta regia comissionis formam /²⁶ [Statutos Barcinone, Constitutiones Cathalonie, capitula /²⁷ curiarum et] alia adque de iure tenetur observabit /²⁸ omnia more, favore, odio, rancore, bone [vei mala] /²⁹ volunt[ate] ac precibus post positis presentibus ad hec /³⁰ testibus Bartolomeo Llobers scribe mandata et /³¹ [Johannes] Palacio scribe regoatri.

10 V., p. ex., ACA, G, 1019, f. 90 (corresponent a la cort de 1537).

En aquesta ocasió s'elaboraren quinze constitucions i divuit capítols de cort ⁽¹¹⁾ que, essencialment abraçaven qüestions relatives a l'administració de justícia, a la jurisdicció dels capitans, a oficis, a presos i a presors, a aspectes administratius d'alguns procediments judicials, a l'ús d'armes per part dels francesos, al comerç amb la Berberia, a tributs i a la cria de falcons. Partint d'un oferiment previ de 200.000 lliures ⁽¹²⁾ i de discutir la forma de concessió del servei ⁽¹³⁾ la cort acordà un donatiu de 250.000 lliures de les quals 60.000 es reservarien per als agreujats ⁽¹⁴⁾; per a l'execució del qual acord es féu un *sindicat* als diputats del General, com era habitual ⁽¹⁵⁾.

Greuges de 1534

** Quitacions**

Els greuges presentats per quitacions o salaris constitueixen l'apartat més nombrós dels greuges -que no

---

11 Vegueu-ne la descripció i el resum en *MARICHALAR / MARIQUE, Historia de la legislación ...*, VII (1863), p. 152-134. ACA, C, 1016, f. 164 ss, ACA, C, 1015, f. 163 ss i 198 ss.

12 ACA, C, 1016, f. 123.

13 ACA, C, 1016, f. 142v.

14 *CORDIJO / PELLA, Las corts ...*, p. 352, *MARICHALAR / MARIQUE, Historia de la legislación ...*, VII (1863), p. 131. ACA, C, 1016, f. 154-156.

15 ACA, C, 1016, f. 156 ss, ACA, C, 1015 f. 215 ss

porten causa d'assemblees anteriors- presentats en aquesta cort ⁽¹⁶⁾.

De les 40 peticions que giren al voltant de quitacions, se'n desestimen set. De les que són estimades, n'hi ha 10 de presentades per quitacions de gentilhome de la reial custòdia ⁽¹⁷⁾, tres per la d'uixer ⁽¹⁸⁾ i de capellà ⁽¹⁹⁾, i n'hi ha també tres sense especificar ⁽²⁰⁾; dos casos per la de coadjutor extraordinari de mestre racional ⁽²¹⁾, per la quitació de procurador fiscal de la règia cort ⁽²²⁾ i pel de capità ⁽²³⁾. Trobem només una queixa ⁽²⁴⁾ referida a la quitació

16 Cal tenir en compte que hi ha peticions que en les sessions anteriors foren computades com a reclamacions de quitacions que ara, és a dir, a partir de la segona vegada que són presentats, en la mesura en què es basen en una sentència dictada anteriorment per uns altres proveïdors, passen a ser considerades greuges que porten causa de sentències anteriors, p. ex., el cas de les anomenades 50 llances de 1528, que ara re-apareixeran en el capítol corresponent a sentències anteriors. Cal considerar també altres al·lusions que hi pot haver, com el greuge 225,111 (v. ° censals^o), o la curiosa petició del 191bis,93v, en què Ferrando Albert reclama el salari d'ambaixada del seu pare, difunt, qui va ser detingut per espai de 25 anys quan hi anava, petició que és desestimada atès que el procés no és estat instruït.

17 Són els greuges 11,5v, 19,10; 21,10v, 29,14; 34,16v, 35,16v, 68,30v, 94,46, 111,54v, 124,59v.

18 Són el 45,20v, 47,21v; 141,68v.

19 Són el 47,21v, 55,26v, 74,33.

20 Són el 58(+63),28; 97,47v; 206,99v.

21 Són el 8,4v; 10,5v.

22 Els greuges 98,48; 235,115v.

23 Són el 170,76v, 193,93bisv.

dels oficis següents: lloctinent general (3,2), lloctinent de mestre racional (9,5), bombarder (32,15v), agutzil extraordinari (48,22v), governació del Rosselló (66,29v) [(²⁵)], veedor major de la fàbrica de galeres (152,74) [més quatre (²⁶)], maricho (167,77), [servidor] continu (192,93bis), i verguetà de l'alguzarria (196,95).

1534.3.2: Frederic de Portugal, arquebisbe de Tarragona, lloctinent general de sa Majestat, presenta greuge per 18.833 ducats 8 sous, pel salari i l'ajuda de costa constituïts per sa Majestat, des del 02-jul-1528 al 16-març-1533 (és a dir, quatre anys, vuit mesos i 15 dies). Quant al salari, el rei és condemnat; quant a l'ajuda de costa, se li reserva dret en un altre judici i *no proceir*.

1534.8.4v: Gonçalvo de la Cambra *quondam*, escrivà de manament i coadjutor extraordinari de l'ofici de mestre racional, reclama 349 lliures 16 sous pel seu salari de coadjutor per tres anys dos mesos i 26 dies, a raó de 6 sous / dia als quals ordinàriament és escrit en carta de ració de sa Majestat, més 25 ducats per diversos treballs sostinguts; vistos els albarans d'escrivà de ració, la cautela i el testament on institueix hereva universal la seva filla Magdalena, muller de Miquel Quintana, es condemna el rei.

1534.9.5: mossèn Jofre Iragner, lloctinent de mestre racional de la règia cort, reclama 676 lliures per la gràcia ordinària a dit *ofici pertanyent* més 54 lliures per raó del seu vestuari, de què te albarans d'escrivà de ració; després de fixar algunes garanties es condemna el rei.

24 Es desestimat el de Pau Valls (214,104), lloctinent de batlle general, segons 4iu.

25 Es desestimat el de Gabriel Vilar (57,27v), lloctinent de procurador reial al Rosselló i la Cerdanya, qui reclamava l'ofici de pagador de les fortaleses de dita costats de què havia estat proveït pel rei catòlic, més els salaris deguts; vista la documentació, els provisors resolen que *no ha lloc*, perquè havia estat concedit *durante illorum beneplacito*.

26 Si afegeix, per afinitat, els greuges -tots relacionats amb oficis tocants a les galeres- 29,23v; 144,76v; 151,73v; 191,93v.

1534.10.5v: Antoni Joan Ferran, coadjutor extraordinari de l'ofici de mestre racional reclama 296 lliures 4 sous per la quitació de 6 sous / dia, amb albarans d'escrivà de ració; es condemna el rei.

1534.11.5v: Galceran Remolins presenta greuge per 845 $\frac{3}{4}$ ducats pel seu salari de hu de la reial custòdia deguts, amb albarans d'escrivà de ració (un per 137 $\frac{1}{2}$ ducats i un altre per 358 $\frac{1}{3}$ ducats) que prenen suma de 495 $\frac{3}{3}$ ducats; es condemna el rei a pagar aquesta darrera quantitat.

1534.12.10: Tomàs Boixadors reclama 639 ducats 4 sous més 200 ducats per la quitació ordinària de gentilhome de la casa de sa Majestat; vistos els albarans d'escrivà de ració (un de 62 $\frac{1}{2}$ ducats, un altre de 210 $\frac{1}{6}$ ducats, un altre de 79 $\frac{1}{6}$ ducats, i un altre de 137 ducats); es condemna el rei.

1534.21.10v: Jordi Eimeric dema 662 $\frac{1}{2}$ ducats per la seva quitació de gentilhome; vistos els albarans, es condemna el rei a pagar la quantitat que hi és continguda.

1534.29.14: Galceran Durall reclama la quitació d'aquells 50 ducats que sa Majestat manà pagar cada any als gentilhomes de la seva casa, des de l'1-oc-1523, segons els albarans d'escrivà de ració. Vistos els albarans (que prenen suma de 495 ducats 20 sous), es condemna el rei.

1534.32.15v: Joan Martí de Balaguer, correu i bombarder de sa Majestat reclama 11 295 sous pel seu ofici de bombarder (amb albarans); el rei és condemnat. Pel que fa a la consignació del Regne de Nàpois, es decreta que ho hagi de demanar en dit regne *sobre les coses consignades*, alhora que se li reserva dret sobre dit capítol.

1534.34.16v: Marc Antoni Camós presenta greuge per 495 ducats (amb albarans) per la seva quitació de gentilhome; el rei és condemnat.

1534.35.16v: Joan Rebolledo demana 230 ducat (amb albarans) per la seva quitació de gentilhome; el rei és condemnat.

1534.45.20v: Jerònima Becerola, vídua, filla i hereva de Francesc Vedrenya *quondam*, cavaller i uixer de sa Majestat, reclama 17.992 sous per quitacions que li són degudes; vistos l'albarà i el testament que la institueix hereva, es condemna el rei a pagar dita quantitat.

1534.47.21v: Felip Ferreres, regent la cancelleria i advocat fiscal, Felip Ferreres (son fill) uixer de s. Majestat, i Pere Ferreres, capellà de la règia capella, reclamen, el primer, 500 sous a ell donats (amb cautela firmada de mà de sa Majestat a Barcelona el 27-jul-1529); el segon, 250 ducats per quitació del seu ofici (amb albarans); el tercer, 80 ducats per sa quitació (amb albarans); el rei és condemnat a pagar les dites quantitats.

1534.48.22v: Miquel Xicot, doctor en quiscun dret, i na Brianda, vídua de Perot Altariba, demanen 60 lliures a dit Perot degudes, fins al dia del seu òbit, per quitació del seu ofici d'agutzil extraordinari. Vistos el privilegi i el testament de dit Perot amb què assigna -els reclamants- com a tutors del seu fill Guerau, es condemna el rei a pagar dita quantitat, segons la liquidació de mossèn Joan Despuig, regent la tresoreria.

1534.55.26v: Miquel Joan Icart, canonge de Barcelona, demana 56 lliures 14 sous que li són deguts per la seva quitació de capellà de la capella de sa Majestat (amb dos albarans, un de 660 sous, l'altre de 524 sous); el rei és condemnat (27).

1534.58(=63).28: Guillem Castre Pinós i So, vescomte d'Evol, presenta greuge per 1.011 ducats 11 sous a ell deguts per sa Majestat (amb albarans d'escrivà de ració); el rei és condemnat.

1534.63.29v: Guillem Ramon Castre So i Pinós, vescomte d'Evol, i l'actor del tutor de Felip Castre (hereu de Pedro Castre *quendam*) reclamen 1.500 lliures rosselloneses pel salari degut per la governació del Rosselló tinguda per dits Pedro i Guillem, consignat sobre els emoluments de la procuració reial del Rosselló. Es condemna el rei a pagar-los els salaris que els són deguts, dels emoluments i les rendes en són consignats.

1534.68.30v: Joan Santcliment, roble, entre d'altres reclamacions (28), presenta la de 200 ducats per una consignació feta

27 Amb les dades de què diapròu obtinc la quantitat de 58 ll. 14 s.

28 Referents a danys i constimades (los ara 1.067 ducats per un baluart fet al castell de Palçà, 78 ll. 10 s. rosselloneses per 72 metalasses per als soldats de dit castell i per un forn de fondre artilleria senuda, 36.990 morabatins de Castella afins deguts segons pretén per ell bestreta) atés que per acte de cort

pel rei catòlic, confirmada per sa Majestat, de 300 ducats; es condemna sa Majestat que l' pagui 200 ducats per la seva quitació de gentilhome.

1534.74.33: Galceran Aloanell, pare i legitis administrador de les seves filles Anna, Aldonça i Jerònima, hereves de mossèn Almogàver *quondam*, paborde de Manresa, demana 960 sous (amb albarà) a dit Almogàver deguts per raó de la seva quitació de capellà de la reial capella; el rei hi és condemnat.

1534.94.46: Galceran Marquet, gentilhome de la reial casa i custòdia, demana 215 ducats i 16 sous (amb albarans) per la seva quitació; el rei hi és condemnat.

1534.97.47v: Pedro Mendizábal, mestre major d'obres de canteria i d'edificis de sa Majestat, presenta greuge per 51 951 morabatins moneda de Castella (amb albarà d'escrivà de ració); es condemna el rei.

1534.98.48: els tutors i curadors dels pubills, fills i hereus de Jaume Garbí *quondam*, procurador fiscal de la règia cort, reclamen 72 lliures per raó del seu salari. Es condemna el rei, *segons la certificació del regent la tresoreria*.

1534.111.54v: Joan Brígit Boscà, gentilhome de sa Majestat, demana la quitació seva que és continguda en els albarans d'escrivà de ració, més la porció que li és deguda de 150 ducats / any que sa Majestat va donar amb l'oportú privilegi a Gènova el 8 abr-1533, durant la seva vida. Vistos els albarans (un de 358 ducats, l'altre de 117) es condemna el rei a pagar-li dita quitació més el que li serà degut de dita concessió fins al darrer dia de gener de 1534.

1534.124.59v: Gaspa Iborra, gentilhome de sa Majestat, presenta greuge per 495 ²/₆ ducats (amb albarans) per raó de la seva quitació; vistos els albarans, es condemna el rei a pagar dita quantitat.

1534.141.68v: mossèn Onofre Maimó, uixer de sa Majestat, reclama 315 lliures que resten a pagar per sa Majestat per dos albarans d'escrivà de ració (un de 2.880 sous dat a Barcelona el 30-

abr-1529, l'altre de 6.720 sous dat a Montsó el 30-abr-1528) dels quals ha rebut 3.600 sous més 178 lliures a ell degudes pel seu salari (fins a gener de 1532). Es condemna el rei a pagar 300 lliures per la resta dels dos albarans (s'esmena un error de compte de 15 lliures). Quant a les altres 178 lliures, atès que dita demanda és estada donada passat el temps per la cort donat i prefigit a donar les demandes a sa Majestat, s'absol el procurador fiscal alhora que se salva dret al reclamant en altre jutí.

1534.152.74. Margarida Serra, muller relictada de Pere Serra quondam, mercader de Barcelona, demana el salari d'un any 11 mesos 18 dies del seu marit com a veedor major de la fàbrica de galeres de Barcelona els anys 1527, 1528 i 1529, a raó de 500 lliures / any. Es condemna el monarca a pagar-li (com a tenint i posseint l'heretat i óens de dit quondam) pel temps que hi ha servit (400 ducats) alhora que es decreta que s'hagia de compensar i prendre en compte aquelles 11 lliures 6 sous 9 diners que segons certificatòria de Bernat Lluís Canaletes consta que rebé dit Serra, prestada caució idònia al mestre racional.

1534.167.77: Joana de la Cavalleria, muller que fou de mossèn González Resende, senyor d'Aicarràs, reclama, primerament, el salari de marichan de dit quondam de l'1-jul-1528 al 19-ag-1530 (que són dos anys un mes 18 dies, els quals, a raó de 200 ducats / any, són 412 ducats 21 sous); segonament, 166 1/3 ducats per salari de gentilhome reial (per albarans dipositats en poder del mestre racional); tercerament, i aclarint la demanda, la restant quantitat del que li fou adjudicat el 1528. Es condemna el rei pel que fa a la primera reclamació, i es decreta, respecte a la segona, no procedir (per no estar els albarans en son poder); quant a la tercera, no procedir ni haver lloc (per no ser dada en el temps degut).

1534.178: mossèn Francesc Malla, donzell, qui per manament del prior de Castella quondam, lloctinent i capità general al Principat de Catalunya, féu 300 peons (200 per a llances i piques, i 100 per a balles) faent el capità de dita gent i demanant salari de capità, vista la documentació per dites dues peces i salaris de capità, taxades en 100 ducats, es condemna el rei.

1534.191.93: Antoni Carbonell, fuster de Barcelona, presenta greuge per 900 lliures per diversos serveis fets en les galeres de sa

Majestat, descomptades les quantitats que havia rebut de Bartomeu Ferrer *quondam*, regent la tresoreria; es condemna el rei a pagar-li, *ultra les quantitats per ell rebudes*, 300 lliures, *firmada à voca de rebut i prestada caució idònia*.

1534.192.93bis: mossèn Francí Junyent, cavaller, reclama (per mitjà de Galceran Dusai, procurador seu) 279 ducats 9 rals per sa'ari de [servidor] continu de sa Majestat, a rao de 50 ducats / any (de l'oct-1529 a l'abr-1533), més 216 ducats 16 sous (de maig a ag-1533) que, *segons diu*, consten per albarans; demana també, com a succeint *en certa part* mossèn Ferrando Oliver, 300 ducats, totes les quals quantitats prenen suma de 793 ducats 9 rals. Es condemna el rei a pagar el salari contingut en els albarans (496 ducats 5 rals), alhora que es decreta que no consta que hagi fet les diligències degudes quant als 300 ducats.

1534.193.93bisv: mossèn Jaume Alemany, com a hereu del seu pare, Benet, presenta greuge per 426 ducats 21 sous per la resta de certs salaris i sous de capità de x de cavall i de 300 peons; es condemna el rei, *atès que sa Majestat en 'es corts de 1520 consignà a dit mossèn Benet 150 ducats sobre el servei, dels quals es diu no es pogueren haver per falta de no haver poguda haver consignació* alhora que es decreta *fer, fermar, expedir i lliurar a dit mossèn Jaume dita consignació de 150 ducats*, la qual, en cas que no es fes o no es podia haver, se li pagués de les 25.000 lliures reservades de 1534.

1534.196.95: Andreu Sabater, verguetà de l'ofici de l'alguatziria, reclama el salari per treballs fets en galeres; es condemna el rei a pagar-li 50 ducats.

1534.206.99v: mossèn Bernat Portella, hereu de mossèn Gaspar Portella *quondam*, presenta greuge per 150 ducats deguts a dit *quondam* (amb albarans d'escrivà de ració) *del temps del rei catòlic*; es condemna el rei a pagar les quantitats contingudes en els albarans, *de la maresseria i de la duana de les pécores d'Apúlia (Nàpols)*.

1534.235.115v: Beneta Tremps, muller relictà de Pere Benet Tremps *quondam*, procurador fiscal de la règia cort, demana 230 lliures 12 sous 10 diners a complement de 282 lliures a dit *quondam* degudes pel seu salari, a raó de 1.440 sous / any, del 23-gen-1516 (mort del rei catòlic) fins tot el 1519, que són tres anys 11 mesos dos dies. Vista la documentació, un albarà i la relació de comptes de

mossè. Bartomeu Ferrer quondam, regent la tresoreria, on consta ser-li deguda dita quantitat, es condemna el rei.

* Gràcies*

En aquest apartat de les 12 peticions per gràcies concedides pel monarca ⁽²⁹⁾ que són estimades ⁽³⁰⁾, trobem sis casos de gràcies ⁽³¹⁾, tres de les reclamacions que responen a concessions del monarca atesos els serveis prestats ⁽³²⁾, dos casos són sense especificar ⁽³³⁾, i un de sol d'una ajuda de casament (202,98); d'una consignació (79,36); i d'una pensió (178,85).

1534.18.9: Joanot Ferrer, donzell, presenta greuge per tal que li sigui pagada la gràcia que sa Majestat li fcu de 60 ducats / any amb privilegi dat a Barcelona a 26-jul-1529; vist dit privilegi i una certificació del regent la tresoreria *que no se li ha pagat cosa alguna de dita gràcia*, es codemna el rei a pagar-li el que haurà corregut fins a la conclusió de la cort.

1534.20.10: Felip Cervelló, noble, reclama la gràcia de 200 ducats / any (pagadors en dues pagues) durant la seva vida assignats

29 Cal encloure-hi, també, concessions indeterminades, la majoria de les vegades basades en el suport documental d'una cautela, a més de les ajudes de costa, de les ajudes de casament, etc.

30 Es desestima el 121,58v (una cautela de pau i treva).

31 Són els greuges 18,9, 20,10; 31,15, 89,42, 137,67, més la segona petició del 84,39.

32 Són el 51,24, 84,39; 85,40. Com que les cauteles no detallen la causa que n'originà la concessió, cal sospesar la possibilitat que siguin peticions referides al que podríem anomenar "salari encobert", aspecte sobre el qual, necessàriament, s'hagin de relacionar amb l'apartat de les quitacions.

33 El 128,62v; 216,104v; a més del -desestimant- 121,58v, presentat per Francesca Escoberti, muller del consell Benet Fluvià, que pretenia reclamar les quantitats contingudes en una cautela de pau i treva, aspecte sobre la causa del qual es tractava a la reial audiència (s'absolgué el procurador fiscal i es resolgué que no havia lloc).

sobre la tresoreria general; vist el privilegi dat en Manisa a 28-abr-1530, es condemna el rei a pagar el que haurà corregut fins a la conclusió de la cort.

1534.31.15: Guionar Gualbes Cervelló i Terrer, noble, reclama que li sigui pagada aquella consignació de 150 ducats / any per alimentar els seus fills, segons consta en el privilegi dat de mà de sa Majestat a Bolonya a 20-març-1530. Vist el privilegi, on consta dita gràcia sobre els emoluments de la tresoreria general, es condemna el rei a pagar dita quantitat (des de dita data fins a la conclusió de la cort).

1534.51.24: Joan Bisbal, carceller dels càrcers reials de Barcelona, reclama 100 ducats per treballs i despeses fetes en la custòdia d'alguns delats, *per gràcia que li féu sa Majestat*; es condemna el rei.

1534.79.36: Joan Giron i Rebolledo reclama 359 lliures 5 sous jaquesos per una gràcia feta per sa Majestat de 500 sous jaquesos / any, consignats sobre les *mandas* de la comunitat de Terol. Es condemna el rei a pagar dites rendes *sobre la dita comunitat de Terol*.

1534.84.39: misser Martí Joan Sunyer, regent la cancelleria i del consell de sa Majestat, presenta greuge, d'una banda, per 500 ducats per gràcia de sa Majestat, en cautela firmada de sa mà a Barcelona a 15-juny-1529, *en remuneració de molts serveis*; de l'altra, 100 ducats / any durant la seva vida *sobre les pecúnies i emoluments de la tresoreria general* amb cautela firmada a Barcelona a 27-jul-1529 (des d'aquesta data fins a 31-gen-1534, que sumen 450 ducats). Es condemna el rei a pagar dites quantitats, les quals prenen suma de 950 ducats 20 sous.

1534.85.40: Pere Alfaig, notari assert i procurador dels tutors de Rafela Sunyer, filla i hereva universal de misser Joan Sunyer *quondam*, del consell de sa Majestat, demana, primerament, aquells 100 ducats de què sa Majestat li féu gràcia *per remuneració de serveis rebuts* durant la seva vida en una cautela dada a Montsó a 19-jul-1528, fins al 21-des-1531 (són tres anys cinc mesos tres dies, a raó de 100 ducats / any, prenen suma de 340 $\frac{1}{2}$ ducats); segonament, 1.000 ducats en remuneració *els serveis dats per sa Majestat sobre les pecúnies de la tresoreria general del Regne*.

potestat de dit notari i el testament que la institueix hereva per mort del seu germà, es condemna el rei a pagar-li dites quantitats.

1534.89.42: Estefania Gualbes, muller relicta de misser Frederic Honorat Gualbes, regent la cancelleria, com a tenint i posseint els béns de dit *quondam* per con dot i espoli i altres drets seus, i encara usufructuària de tots els béns del seu marit, presenta greuge per 1.000 ducats gràcia de sa Majestat feta *sobre les pecúnies de la tresoreria general del Regne d'Aragó*, en una cautela dada a Madrid el 21-ag-1528; vistes la demanda, la cautela i el testament, es condemna el rei.

1534.128.62v: Bernat Escuder, de Girona, reclama 200 ducats per cautela de sa Majestat dada el 27-jul-1529; es condemna el rei.

1534.137.67: Joan Dorca, actor dels hereus de Francesc Franc *quondam*, doctor en quiscun dret, ciutadà de Barcelona, regent la cancelleria, presenta greuge per 6.000 sous concedits en vida reva pel rei catòlic en dues cauteles (Toro, a 13-abr-1505; Madrid, 1-març-1514) confirmades per provisió reial a Barcelona el 20-ag-1519, manant sa Majestat que li paguin dita quantitat del 23-gen-1516 (mort del rei catòlic) fins a l'òbit de dit Franc (1-juny-1530), que són 14 anys 4 mesos 9 dies, a raó de 6.000 sous / any prenen suma de 4.307 lliures 10 sous (de les quals cal deduir 100 lliures que diu ha rebut del regent la tresoreria); en resten, doncs, 4.207 lliures 10 sous; reclama també 918 lliures 17 sous 2 diners amb cautela de sa Majestat dada a Barcelona a 10-gen-1520, les quals dues partides acumulades prenen suma de 5.126 lliures 5 sous 2 diners. Vists el poder, el testament, les cauteles, es condemna el rei a pagar el que serà liquidat pel mestre racional.

1534.178.85: Antoni Anglada (³⁴), d'Olot, presenta greuge en virtut d'una sentència reial promulgada el 3-feb-1520 on fou condemnat el procurador fiscal a pagar-li 200 lliures de renda anuals o a dar-li 4.000 lliures de les rendes del marquesat d'Oristany i Gociano, de les quals ha cobrat 770 lliures moneda de Sardenya, que

³⁴ En la cort de 1528 reclamà una consignació sobre les rendes de dit marquesat (que fou desestimada (1528,77,23). Cal pensar que no devia ser la mateixa reclamació, tota vegada que en la present cort és ostiant el greuge que presenta.

no basten a pagar les pensions de Jos anys. Es condemna el procurador fiscal a efectuar-li dita sentència, iuxta serie i tenor d'aquella.

1534.202.88: mossèn Joan Vilanova, donzell, reclama 1.000 lliures donades pel rei catòlic per ajuda de casament. Es condemna el rei a pagar de la *marcessoria i dels béns de la duana de les pécores d'Apúlia (Nàpols)*.

1534.216.104v: Lluís Llorac, donzell, senyor de Solivella, reclama 3.000 sous per una cautela del rei catòlic; es condemna el rei a pagar de la *marcessoria i dels béns de la duana de les pécores d'Apúlia (Nàpols)*.

* Danys (béns)*

De les disset reclamacions presentades per danys d'alguna classe, només cinc són estimades. D'un total de sis de referides a barques, naus o béns annexos ⁽³⁵⁾, se n'estimen dues ⁽³⁶⁾; de tres sobre draps ⁽³⁷⁾ només una (152,74v); de dues sobre bestiar ⁽³⁸⁾ només una (142,69v); de les tres de *diversos* ⁽³⁹⁾, només una (210,102), salvant-ne d'altres que no arriben a ser preses en consideració en aquesta cort ⁽⁴⁰⁾.

35 Es desestimen el 26,13; 79bis,36; 106,52v; 116,56v, 181,86.

36 El 78,35v, 212,103v.

37 Es desestimen el 69,31; 203,95v. Cal tenir present, també, la desestimada dintre del greuge 231,114 (v * Quantitats*, per draps que foren preses en Nàpols pel virrei.

38 Es desestima el 150,73.

39 Es desestimen el 75,34; 106,52; i les peticions annexes al 68,3v.

40 Aquest és el cas dels danys causats pels soldats, concretament pels dits alemanys, segons els greuges presentats per Francesc Santcliment, senyor de Llinars, pels excessos de 1524 (145,70v) i pe. la universitat del Voió, pels danys de 1526 (171,79), que ni tan sols aconseguiren de ser estimats, a diferència del que s'esdevingué a les sentències de greuges de la cort de 1529

1534.78. r: Margariúa Nebot, muller de Pere Guita (a) Nebot, filla i hereva de Pere Nebot *quondam*, mariner de Calella, presenta greuge per 67 lliures 11 sous 11 diners a dit *quondam* deguts per una barca de llenya presa en els anys passats per Diego Mendoza, lloctinent general al Regne de València, per socórrer el castell de Peníscola. Vist el procés i els actes produïts, es condemna el rei, entès emperò i declarat que dintre espai d'un any propvenidor dita Neboda hagi haguda i aportada lletra del batlle general o del lloctinent de tresorer del Regne de València que no hagi rebut dita quan'itat per dita llenya.

1534.142.69v: Francí Pira (⁴¹), com a procurador d'Anna Samsó (a) Riera, filla i hereva de mossèn Joan Valentí, de València, reclama 500 ovelles, 123 coltons, 8 cabres i un ase amb la farda, més (com a procurador de Jaume Grillo) 700 bèsties més el bestiar pres pels foixencs el 1512 (⁴²); es condemna el rei a pagar, en funció de la taula d'equivalències que adjunten.

1534.149.72v: [es correspon amb el 1528,147,39v] donat per Francesc Pira, com a procurador de Miquel Cirera (⁴³), per 5.838 caps de bestiar menut, a raó de 8 sous rossellonesos / cap, per causa dels foixencs, per sentència de 1528; es decreta que es tinguin en compte les salvetats de la sentència esmentada.

1534.153.74v: Francesc Martí, mercader de Barcelona, com a procurador de mossèn Baltasar Rossella, reclama 256 ducats per robes i mercaderies que Diego Vera, capità del rei catòlic, li prengué a Trípoli; més 919 sous per robes preses a Bartomeu Ferrer *quondam*, a

V., també, el greuge agrupat amb les "Quantitats", el 156,77, per préstecs fets per diverses universitats als soldats, que és desestimat.

⁴¹ El mateix és el procurador d'una sèrie de reclamants dels greuges 149,72v [que tracte en l'apartat de sentències anteriors] i 150,73, com a procurador de Joan Bonet Catllar.

⁴² La incursió dels foixencs deixa rastres en més d'una reunió de cort.

⁴³ I de Guillem Piquer, Francesc Joli i Joan Miquel (de Ribesaltes), misser Viu (de Perpinyà), Jeroni Polit (d'Orta), Guillem Perona, Joan Ravell, Bernat Tardiu (de Ribesaltes), Julià Puig i Pere Torrent.

obs de .es galeres; quant a la primera, es reserva dret en un altre judici, quant a la segona, es condemna el rei, prestada caució idònia al mestre racional.

1534.210.102: Nicolau Tاراçona, mestre major d'aixa reclama 15 tasses d'argent a raó de 8 lliures 8 sous per tassa, més la valor d'altres objectes, de galeres de 1527, 1528 i 1529. Es condemna el rei a pagar-li 7 tasses, atès que consta *que ja ha cobrat una tassa i que ha fet 8 galeres, és a dir, 20 lliures.*

1534.212.103v: Jaume Ferrer i Pere Oliver, mercaders de Barcelona, reclamen 37 arbres, antenes, espigol i trinquet per a 37 galeres que tragueren de la vila de Xigrau del Regne d'Aragó, 2.008 lliures 2 sous, restants d'aquelles 3.080 lliures 7 sous; es condemna el rei a pagar a dit Ferrer 820 lliures per indemnitat de la règia cort contra els hereus de Bartomeu Ferrer, prestada idònia caució.

* Quantitats*

En aquesta cort es presentaren dotze reclamacions (44) per diverses quantitats, de les quals només set foren estimades.

1534.17.8: Isabel Peiró, vídua de Francesc Peiró, cavaller i conservador al Regne de Sicília, reclama 50 ducats a ella consignats per privilegi de sa Majestat dat a Barcelona a 22-gen-1520 sobre els emoluments de la tresoreria, des de l'1-gen-1520; més la resta d'aquells 1.000 florins (valent 850 lliures) per sa Majestat donats amb cautela expedida a Barcelona a 22-gen-1520. Es condemna el rei a pagar dites quantitats fins a la conclusió de la cort, respecte a la primera, *deduïts aquells 461 ducats ve Lluís Sánchez quordam, tresorer general per dita consignació de 50 ducats a dita Elisabet pagats, dels quals son germà, Jeroni Malet, firmà època a dit tresorer, respecte a la segona, deduïts aquells 113 ¹/₃ florins a dita Elisabet pagats pel tresorer.*

1534.50.23v: Mossèn Lluís Boteller i Oliver reclama 1.050 lliures per la resta de la fàbrica de quatre galeres fetes a Tortosa per manament de sa Majestat, *obtinguda definició i albarà debitori on*

⁴⁴ Es desestimaren e: 93,46; 105,51v, 130,63v, 135,66, 138,68, 143,70, 156,77, 180,85v; 227,112v.

el mestre racional confessa (és a dir, reconeix) que la quantitat exacta és 1.055 lliures 10 sous 9 diners; es condemna el rei.

1534.64.28y: l'actor del tutor de Felip Castre, hereu de Pedro Castre *quondam*, vescomte de Canet, reclama 500 ducats a dit *quondam* assignats per sa Majestat sobre el dret al quint dels béns presos de francesos al Rosselló i Cerdanya [és a dir, marca i represàlia]; els provisors, atès que dit Pedro no ha rebut cap quantitat *per no haver-hi pecúnies en poder dels col·lectors de dits quints*, condemnen el rei a pagar dita quantitat.

1534.144.70y: Joan Torres, imagineire, presenta greuge per 47 lliures 10 sous per feina feta en les galeres; el rei és condemnat.

1534.151.73y: mossèn Miquel Ferran, mercader de Barcelona, desana ser pagat i satisfet d'aquells 3 anys 8 mesos 24 dies que diu ha vacat en la fàbrica i custòdia de les galeres fetes a Barcelona el 1527, 1528 i 1529, a raó de 200 ducats / any. Els provisors condemnen el rei a pagar-li, a raó de 100 ducats / any, 440 lliures 14 sous 4 diners, de les quals s'han de deduir 196 lliures *que consta dit Ferran ha rebut de mossèn Bartomeu Ferrer quondam, regent la tresoreria*, prestada caució idònia.

1534.211.103: Jeroni Coromines, mercader de Barcelona, presenta queixa per 251 $\frac{1}{2}$ *doblas* 25 morabatins (a raó de 22 sous catalans) per drets que li han fet pagar a Orà contra els privilegis de Barcelona i les constitucions de Catalunya. Es condemna el rei a pagar-li 283 lliures 3 diners barcelonesos (*que és la vera valor de dites doblas*), alhora que dit Coromines haurà de *fer lloc i cessió* de les quantitats que rebrà a sa Majestat contra els qui han rebut, exigit i fet pagar dits drets.

1534.228.113: l'abat del monestir i convent de la verge Maria de Montserrat, fra Pere de Burgos, reclama, primerament, 200 ducats de resta d'aquells 1.200 ducats per una lliurança de sa Majestat al monestir per una llàntia d'argent; segonament, 3.000 ducats per una lliurança o cautela de sa Majestat feta a dit abat; en tercer lloc, 6.000 ducats deguts per Rodrigo Ponce *quondam*, de Toledo, sobre la predicació de les butlles de Montserrat a Castella. Els proveïdors, quant a les dues primeres peticions, condemnen el monarca; quant a la tercera, atès *que no consta ser feta cap diligència contra dit Ponce* es condemna l'abat que, dins dos anys vinents, hagi de mostrar *haver*

feta deguda diligència a Castella per cobrar la quantitat demanada, i constant que no l'hagi cobrada, es condemna el rei a pagar dita quantitat dels greuges de 1534, i hagi de firmar a sa Majestat la cessió de drets contra dit Ponce.

1534.231.114: fra Francesc Ferrer, de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, conanador, reclama, primerament, draps que foren presos a Nàpols pel virrei; segonament, 200 ducats que donà a mossèn Bartomeu Ferrer *quondam*, regent la cancelleria, per a l'ira de Medina, per compte de les galeres; la primera reclamació és desestimada; quant a la segona, es condemna el rei, *prestada caució idònia i feta àpoca o cessió a sa Majestat contra els hereus de dit Bartomeu.*

1534.232.114: Joan Llätzer i Joan Benet Bosc, apotecaris de Barcelona, reclamen 170 lliures per la resta de les medecines que lliuraren a mossèn Bartomeu Ferrer *quondam*, regent la tresoreria, per provisió de galeres; es condemna el rei, *prestada caució idònia i feta àpoca o cessió a sa Majestat contra els hereus de dit Bartomeu.*

* Censals*

De les quatre reclamacions ⁽⁴⁵⁾ que afecten pensions de censals, només en són estimades dues.

1534.223.101y: mossèn Guillem Ramon Blanes presenta greuge per 6.000 lliures per ròssecs i pensions d'una porció de cençal per contracte del rei Martí i mossèn Ramon Blanes, predecessor seu, el 23-feb-1400, que el primer any era de pensió 400 lliures i propietat 10.240 florins, el qual en temps del rei Alfons fou reduït a pensió de 224 lliures 5 sous i propietat 5.740 florins; demana que li'n siguin pagades les pensions i que se li faci consignació especial de 50 lliures / any. Mossèn Onofre Blanes reclama 3.000 lliures que és la meitat del que demana di' Guillem per la porció que a ell li pertany, en virtut de certa donació a ell feta el 1525 per Gaspar Blanes *quondam*. Mossèn Francesc Conesa demana 3.000 lliures que li

---

⁴⁵ Es desestimen el greuge 104, iv (*atès que dels actes i dels instruments no es mostra de la intenció i justícia del reclamant*), 220,106v -del temps de Joan I- (*no haver lloc, reserva de dret en altre juí*). Els darrer, més els greuges 224,110 (... *sentències anteriors*) i -l'estimat- 225,111, forma part dels censals anomenats de "Luqui Sorempí". ref. no. 224i

corresponen de dita pensió. Vistos els processos predits, es condemna el rei a pagar a dits Guillem i Onofre, com a successors de dit Gaspar, el que els correspondrà fins al 23-feb-1534.

1534.2^o.111: mossèn Joan Santcliment presenta greuge, entre altres aspectes, perquè els seus predecessors, per gràcies fetes per reis passats i serveis d'aquells a aquests, solien rebre moltes sumes per raó d'aquelles 53 lliures 15 sous sobre les rendes reials de Mallorca (derivades dels contractes de "Luqui Scarampi" i "Francesc Deude"). Els provisors argumenten que ja hi ha hagut sentència que ha imposat callament a dit reclamant i altres, la qual és passada en cosa judicada, per la qual raó li imposen callament perpètu (quant a les pensions i preus). Amb tot, per provisió de Ferran II, respecte a dits serveis, declara dit censal com a bo; se sentència que li sigui pagat dels béns de la marmessoria del rei catòlic l'interès de dites pensions (des de 1479 fins a la mort del dit monarca, és a dir, 36 anys 11 dies), alhora que decreten imposar-li silenci perpetu pel temps de Joan II i altres reis antecessors.

* D'altres*

En aquesta cort (⁴⁶), n'hi ha algun que tindria apartat propi en d'altres reunions de les que hem vist,

---

⁴⁶ Es desestimaren els greuges 27,13v (sobre un pagament indegut de dècimes), 134,66 (per un deute relacionat amb homes que tenia al castell de Cotlliure), 172,79v (demanant 2.000 ducats per les sepultures i pedra fabricada a Gènova per al rei Felip i la reina Joana); 175,84 (il·lusions demanades pel síndic de la universitat de Moia); 187,91 (sobre el dret d'emperiatge de Tortosa per una causa que es porta a la reial audiència -Oliver Boteller-), 205,99 (sobre les escriptures de les segones apel·lacions dels Comtats de Rosselló i Cerdanya), 213,104 (per una espoliació de béns feta pel rei catòlic sens coneixença de causes), 219,106 (demanant que sigui servat a les universitats dels vescomtats de Castellbo un privilegi atorgat pel rei catòlic que dit vescomtat serà dins la Corona d'Aragó, i que per observança d'aquell sigui revocada una llicència ius luendi -Oliver Boteller-), 223,107 (per molta agravia feta per diversos veguers de Camprodon i altres oficials reials).

per exemple, en *danys (propietats)* (47), o en *deutes del rei* (48).

A més, encabeixo ací els greuges sobre alguns temes, per exemple, la *revocació de privilegis* (49), o, també, les *jurisdiccions* (50), que no han estat estimats.

* Sentències de corts anteriors*

En aquesta ocasió, hom pot afirmar que trobem un gran nombre de sentències de greuges que porten causa de

47 És el cas del presentat per Calceran Esplugues (119,57v), donzell, per certs danys rebuts pel seu pare -difunt- per l'enderroc de molins, fet per enfortir la vila de Clairà, o del 162,86 (presentat pels procuradors dels hospitals generals de Barcelona i Saragossa per les possessions d'Estefania Carrón preses al Regne de Sardènia per oficials de la cort, atès que encara no han tornat les salines als seus marçessors).

48 És el cas del presentat per P. Saragossa, J. Toledo (et alii) (147,71), prenent haver dret i causa en 20.000 s. d'aquella 44.200 s. Jaquesos deguts pel rei catòlic a Pedro Pérez Boles.

49 Són tots desestimats. el 102,50 (clamant-se el comanador de l'Espluga de Francolí, d'un privilegi atorgat el 1510 a Montblanc pel rei catòlic que poguessin fer camins), 229,113v (demanant que es revoqués una empara pel procurador reial de Rosselló i Cerdanya en el lloc d'Alenyà), 230,113v (reclament la revocació de les execucions contra la ciutat de Lleida fetes pel receptor dels coronatges i maridatges, la qual pretén estar-ne exempta per privilegis), 234,115 (perquè es revoqui la concessió d'una batllia del Rosselló prenent que es feia en perjudici del monestir d'Arles), 236,116 (per tal que es revoqui la pragmàtica -de 1519- que impedeix que les jurisdiccions i altres coses alienades del patrimoni reial puguin ser cobrades durant trenta anys, perquè perjudica els homes de Palau-Sator i es contra el privilegi que tenen de Jaume II), 237,116 (com l'anterior, però els homes de Torrent, Torrontí i Fitor).

50 Són els greuges: 136,86v (per una sentència donada contra l'actor pel il·lectament de batlle general de Catalunya, en favor del fins de dita batllia), 177,85 (per la jurisdicció de Besora que compra Castiles de Peguera quondam)

sentències dictades per proveïdors de greuges d'altres corts. Així, tenim 98 greuges -gairebé tots provinents de la cort de 1528 ⁽⁵¹⁾- presentats per aquest motiu, de tots els quals se'n desestimen dotze, d'on nou corresponen a sentències de la cort de 1528 ⁽⁵²⁾ i tres a la cort de 1520 ⁽⁵³⁾.

1534.1.1: [es correspon amb el 1528,1,1v] Lluís Icart, per sentència de 1529, per una ajuda de casament.

1534.2.1v: [es correspon amb el 1528,49,14v] el procurador de Frederic de Portugal, per sentència de 1529.

1534.4.2v: [es correspon amb el 1528,161,43v] Lluís Cardona, canonge de la Seu de Tarragona, familiar de l'arquebisbe, reclama les 600 lliures sobre la restant quantitat per la sentència de 1528, les quals reclama *en virtut d'un llegat* i per una *in solutum dacio* a ell feta pel col·lector de la cambra apostòlica; (ha de prestar garanties).

1534.5.2v: [es correspon amb el 1528,38,11] Jofre Llordat, havent dret i causa del reverend Joan Cardona, reclama 500 lliures per dit Joan a dit Jofre donades per auxili i ajuda del dot de na Rafela, filla seva, promès pagar a Restituït Torrelles; dita quantitat és d'aquelles 1.000 lliures a dit Joan consignades pel col·lector de la cambra apostòlica *en i sobre* la quantitat a dit

51 Llevat del 189,96v [que es correspon amb el 1520,107,16v], que porta causa de la primera cort celebrada a Barcelona pel rei el 1520.

52 Són els greuges 107,52v [que es correspon amb el 1528,178,47], 117,57 [que es correspon amb el greuge 1528,161,47], 122,59 [amb el 1528,154,41], 139,68 [es correspon amb el 1528,139,37], 146,70v [es correspon amb el greuge 1528,59,16v], 194,94 [es correspon amb el greuge 1528,178,47], 215,164v [amb el greuge 1528,126,34v]; 221,107 [es correspon amb el 1528,166,45], 225,111 [s. l.].

53 Són el: 118,57 [es correspon amb el 1520,109,17], 135,66 [es correspon amb el 1520,81,9v], 223,114v [s. l.]

Pedro adjudicada. Vista la sentència en què es condemna el rei a pagar a dit Pedro, vista la consignació de 1.000 lliures feta pel col·lector a dit Joan, vista la donació de dit Joan a dit Jofre de 500 lliures, es condemna el rei.

1534.6.3y: [es correspon amb el 1528,121,33] Anna Marquet, mulier que fou *in primis nupciis* de Perot Montrodon, reclama la quantitat restant d'aquelles 367 lliures 4 sous a dit *quondam* adjudicades; vist el testament, es condemna el rei (ha de prestar garanties).

1534.7.4: [es correspon amb el 1528,145,39] Lluís Gilabert, la resta d'aquelles 878 lliures, per sentència de 1529, per la seva quitaci' (ha de prestar garanties).

1534.12.6: [es correspon amb el 1528,21,5] Gaspar Banyuelos, la restant quantitat d'aquelles 1.097 lliures 1 sou, per sentència de 1528.

1534.13.6y: [es correspon amb el 1528,155,41] Gaspar Vilamala, la restant quantitat d'aquelles 1.000 lliures, per sentència de 1528.

1534.15.7y: [es correspon amb el 1528,101,29v] Guimar Cruïlles i Urrea, per la restant quantitat d'aquells 800 ducats per ajuda del seu casament concedits per sa Majestat, per sentència de 1528.

1534.16.8: [es correspon amb el 1528,130,35] Jaume Cahorts demana la quantitat d'aquelles 300 unces 28 tarins 12 grans moneda de Sicília a ell adjudicades per sentència de 1529.

1534.22.11: [es correspon amb el 1528,88,25] Isabel Josa, filla i hereva de Vicenç Orrit, per la resta d'aquelles 1.650 lliures, per sentència de 1529.

1534.23.11y: [es correspon amb el 1528,161,43v] el procurador i ecònom del capítol de la Seu de Tarragona, per les 402 lliures als canonges assignades i consignades pel col·lector de la cambra apostòlica, d'aquelles 1.484 lliures que sa Majestat ha de pagar a Pedro Cardona, per sentència de 1528.

1534.24.12: [es correspon amb el 1528,161,43v] el cardenal Dòria, per les 3.000 lliures a ell consignades pel col·lector de la cambra apostòlica, d'aquelles 1.484 lliures que sa Majestat ha de

pagar a Pedro Cardona, per sentència de 1528. Vista la sentència de consignació i la potestat de dit col·lector, es condemna el rei.

1534.25.12v: [es correspon amb el 1528,48,13v] Lluís Senesterra, i sos germans, per la resta d'aquelles 5.523 lliures a ell adjudicades, per sentència de 1528.

1534.28.13v: [es correspon amb el 1528,35,10] mossèn Galceran Durall, per la resta d'aquells 133 $\frac{1}{2}$ ducats per salaris de gentilhome de la reial custòdia (amb albarans), per sentència de 1528.

1534.30.14v: [es correspon amb el 1528,46,13] misser Miquel Xicot, per la restant quantitat d'aquells 100 ducats, per sentència de 1529.

1534.33.16: [es correspon amb el 1528,65,18] mossèn Gismundo Barberà, cavaller, per la resta de les 1.366 lliures 8 sous per la seva quitació de gentilhome, adjudicades per sentència de 1529; més altres quantitats (amb albarans d'escrivà de ració) i cauteles d'ajuda de costa atorgades per sa Majestat; es condemna el rei *per tot el que restarà a pagar*.

1534.36.17: [es correspon amb el 1528,7,2v] mossèn Miquel Vallseca, per la restant quantitat d'aquells 335 ducats per la seva quitació, per sentència de 1529; més 216 ducats (amb albarans) per dita raó. Els provisors condemnen el rei a pagar-li el que resti del compte de 1529, *més el que li és degut després de dita sentència*, que diu pren suma de 495 ducats 5 sous 4 diners.

1534.38.17v: [es correspon amb el 1528,161,43v] misser Esteve Salavardenya, doctor del reial consell, reclama 250 lliures *en què és estat agradaut* en els béns de l'espòli de Pedro Cardona, pels jutges d'agraduació. Vista la consignació, en virtut de la sentència d'agraduació feta pel col·lector de la cambra apostolica, de dita quantitat sobre aquelles 1.484 lliures 5 sous 2 diners pels proveïdors de la cort de 1528, alhora es decreta que *es tingui en compte el que pugui haver rebut dels compartiments anteriors, o que altrament aparegués*.

1534.39.18: [es correspon amb el 1528,161,43v] misser Pedro Clariana reclama aquelles 500 lliures a fra Fere Vilatorta, comanador de l'abadia de Sant Pere de la Portella pel col·lector de la cambra

apostòlica, sobre la quantitat a Pedro Cardona adjudicada per sentència de 1528. Vista la sentència, la consignació feta per dit col·lector i la *in solutum dacio* feta per dit abat a dit Pere Clariana, es condemna el rei *ut in superiori*.

1534.40.18v: [es correspon amb el 1528,161,43v] misser Francesc Morelló, per 788 $\frac{1}{2}$ ducats consignats pel col·lector de la cambra apostòlica al bisbe de Nicòpoli deguts per la pensió que rebia per virtut de butlles apostòliques sobre els fruits i rendes de l'arquebisbat de Tarragona, consignant dita quantitat sobre aquelles 18.484 lliures 1 sou 2 diners adjudicades Pedro Cardona per sentència de 1528. Vista la sentència i la consignació feta pel bisbe de Nicòpoli a misser Martí Santacana, protomèdic en el Regne de Navarra, el qual els ha consignats a dit Morelló, es condemna el rei *ut in superiori*.

1534.41.18v: [es correspon amb el 1528,13,3v] mossèn Carles Oms, per la restant quantitat a ell adjudicada pels proveïdors de 1528 per la gràcia de 4.000 sous / any que tenia de Ferran II, confirmada per sa Majestat; més el que li correspongui pel temps correput.

1534.42.18v: [es correspon amb el 1528,114,32(?)] els tutors i curadors dels fills de mossèn Perot Altariba, per la resta d'aquelles 387 lliures 11 sous 4 diners, per sentència de 1528, liquidada pel regent la tresoreria general. Vista la demanda i la certificació del regent, es condemna el rei a pagar-los *el que resta a pagar*.

1534.43.20: [es correspon amb el 1528,41,11v] Francesc Llop i Joan Ribera, per la resta d'aquelles 400 lliures, per sentència de 1529.

1534.44.20: [es correspon amb el 1528,42,12] Francesc Llop i Joan Rafel Cerdà, per la resta d'aquelles 1.334 lliures 5 sous 10 diners, per sentència de 1529; el rei és condemnat *ut in superiori*.

1534.46.21: [es correspon amb el 1528,123,33v] Isabel Cotxa, tenint lloc de mossèn Joan Cotxa *quondam*, son marit, per la resta d'aquelles 120 lliures a ell adjudicades, més 2.600 sous, per salaris deguts, amb albarans, per sentència dels proveïdors de 1529; més 2.364 sous (amb albarans d'escrivà de ració) per la quitació de dit

ofici de l'1-maig-1529 al 4-juny-1530; vista els albarans i el testament, es condemna el rei a pagar el que hi resti.

1534.49.23: [es correspon amb el 1528,173,46] Jerònima Sorts, hereva del seu marit Joan Sorts, per la resta d'aquelles 151 lliures i sou i diner a ella adjudicades el 1529; més 2.000 sous que pretén ser-li deguts (amb albarà del mestre racional). Els provisors declaren dit albarà ser comprès en la quantitat a ella adjudicada el 1529, alhora que proveeixen que sigui restituït al mestre racional; es condemna el rei a pagar el que hi resta.

1534.52.24v: [es correspon amb el 1528,4,2] Isabel Gualbes, vídua de misser Joan Gualbes *quondam*, regent la cancelleria, per la resta de les quantitats a ella i als seus fills Isabel Cervelló, Joan Bonaventura Gualbes (i altres) adjudicada el 1529. Demana que li sigui esmenat un pretès error de compte de 100 lliures que no li foren adjudicades en el greuge estimat, ja que del 13-gen-1516 fins al 13-jul-1529 han transcorregut 13 anys, 6 mesos que serien 1.350 lliures, i no li'n foren adjudicades sinó 1.250; més el que després haurà corregut; més diverses quantitats per quitacions que presenten els fills, de què tenen albarans.

1534.53.25v: [es correspon amb el 1528,76,21] mossèn Jaume Cahorts, fill i hereu de Francina Cahorts, sa mare, per la restant quantitat d'aquelles 514 lliures a ella adjudicades per sentència de 1529; vista la sentència i el testament, es condemna el rei, presentada la cautela.

1534.54.26: [es correspon amb el 1528,32,9] el vescomte de Rocabertí, per la resta d'aquells 1.000 ducats, per sentència de 1529.

1534.56.27: [s.i.] Isabel Comas, *en cert nom desanant* ⁽⁵⁴⁾, per la resta d'aquelles 394 lliures 11 sous 4 diners, més 7 quintars de mel, 21 lliures, per les causes en la sentència de 1528 contingudes; es condemna el rei a pagar-li el degut *en els noms que demana*.

---

⁵⁴ Occasionalment apareix alguna sentència amb aquesta clàusula; sembla, però, que als provisors els basta l'acreditació de procuració que fa la persona que presenta la reclamació.

1534.67.30: [es correspon amb el 122,33v] el síndic de la Bisbal, Miquel Benet, per les 115 lliures 4 sous 9 diners, per sentència de 1528.

1534.72.32: [es correspon amb el 1528,25,6] Eulàlia Sunyer, germana i hereva de Llorenç Mallol *quondam*, argenter, per la resta dels 2.565 ducats a dit Mallol adjudicats per sentència de 1529.

1534.73.33: [es correspon amb el 1528,9,3] mossèn Galceran Albanell, per la restant quantitat, per sentència de 1528; *ut in precedenti*.

1534.76.34: [es correspon amb el 1528,161,43v] misser Joan Solsona, canonge de Barcelona, procurador de misser Joan Pogi, col·lector de la cambra apostòlica, reclama les 2.800 lliures que diu resten a pagar d'aquelles 18.487 lliures 1 sou 2 diners adjudicades a Pedro Cardona per sentència de 1529, com que en els béns dels prelats succeeix la cambra apostòlica; com que dit arquebisbe n'havia rebut una part dels diputats, i com que el dit col·lector n'ha fetes consignacions a diverses persones, es condemna el rei a donar al col·lector o al seu procurador *el que resti a pagar, deduïdes les consignacions fetes*.

1534.77.35: [es correspon amb el 1528,161,43v] mossèn Francesc Setantí i d'altres (⁵⁵), demanant 120 lliures, als sobredits i a cada un d'ells consignades pel col·lector de la cambra apostòlica sobre el que fou adjudicat a l'arquebisbe de Tarragona.

1534.82.37v: [es correspon amb el 1528,22,5v] mossèn Perot Vila, cavaller, per 670 $\frac{1}{2}$ ducats per la seva quitació de gentilhome (es condemna el rei a pagar el *resíduo* del que fou adjudicat per sentència el 1528); més 495 $\frac{1}{3}$ ducats, amb albarans d'escrivà de ració (el rei és condemnat); més el *resíduo* de la sentència de 1528 a favor del seu cunyat Galceran Marquet [es correspon amb el 1528,24,6] i 279 $\frac{1}{3}$ ducats amb albarà, deguts a dit Marquet de qui diu tenir cessió (com que *no n'ha feta demanda en escrit de suplicació* i la cessió és de l'octubre passat, que suposa que ja ha transcorregut el

⁵⁵ Francesc Jovells, notari, 388 ll. 2 s.; Joan Pedrosa, apotecari, 177 ll. 7 s. 11 d.; Antoni Fenodí, 86 ll. 16 s. 7 d.; Francesc Cerdà, 90 ll.; Antoni Codi, 360 ll.; Caterina Negra, 120 ll.; Joan Negra, 50 ll.; Alexandre Cardona, pastisser, 50 ll.

temps de donar greuges, són desestimades, alhora que es reserva dret en un altre judici, si algun els correspondrà).

1534.86.41: [es correspon amb el 1528,93,28] per la resta d'aquelles 820 lliures 16 sous, per sentència de 1528, més el que *après li és degut sobre la consignació de 60 ducats / any i per albarans d'escrivà de ració.*

1534.90.43: [es correspon amb el 1528,14,4] mossèn Galceran Albanell, com a pare i legítim administrador dels seus fills hereus universals de mossèn Bernat Almogàver *quondam*, paborde de Manresa, per la restant quantitat a dit *quondam* adjudicada el 1528 per la quitació de capellà de la capella de sa Majestat; alhora que demana que *sigui esmenat l'error comès per dit quondam e. la qual demanda no demanava sinó 25.000 sous salvat dret de compte, i els seus albarans mostren 25.904 sous; vista la documentació, l'error i el testament, es condemna el rei a pagar el que serà degut.*

1534.92.44v: [es correspon amb el 1528,36,10v] Gabriel Joan Coll, cavaller, agutzil extraordinari de sa Majestat, per 228 lliures salvat dret de compte del que li resta a pagar de les 429 lliures a ell adjudicades el 1528 per son salari (es condemna el rei); més 175 lliures per dit salari (a raó de 6 sous / dia) des de la sentència de 1528 fins al 2-oct-1532 (es condemna el rei a pagar, segons el que serà liquidat pel regent la tresoreria); més 108 lliures per l'ofici d'agutzil ordinari que ha regit des de la mort de mossèn Jaume Fiveller (el procurador fiscal és absolt, alhora que es reserva dret per a un altre judici).

1534.95.46v: [es correspon amb el 1528,106,30v] Anna Seguriales, per la restant quantitat de 1529.

1534.96.47: [es correspon amb el 1528,90,25v] Gregori Echevarría, per la restant quantitat de 1528.

1534.99.48: Felip Castre, actor dels tutors de Felip Castre, hereu de Pedro Castre *quondam*, vescomte de Canet, per les 1.346 lliures restants a pagar de la quantitat de 2.000 ducats adjudicada el 1528.

1534.100.48v: [s.i.] Jerònima Gualbes, per la restant quantitat de 1528.

1534.101b.49v: [es correspon amb el 1528,113,32] Elionor Pardà, muller i hereva de Joan Pardà *quondam*, la restant quantitat a ella adjudicada el 1528; més 24 lliures a dit *quondam* degudes per raó del seu salari; es condemna el rei a pagar-li el que serà degut *fiac* a l'òbit de dit son marit.

1534.103.51: [es correspon amb el 1528,91,25v] Pedro Pérez Otamendi, per certa quantitat a ell adjudicada el 1528.

1534.109.53: [es correspon amb el 1528,80,23] mossèn Berenguer Oms, cavaller, per la restant quantitat d'aquells 32.000 ducats, per sentència de 1529; es condemna el rei *pel que li resta a pagar*, prestada caució idònia.

1534.110.53v: [es correspon amb el 1528,84,24] el procurador de Gaspar Núñez, per la resta de la quantitat adjudicada per sentència de 1528.

1534.112.55: [es correspon amb el 1528,141,63v] misser Pere Aguiló, doctor en drets de Tarragona i Joan Mensa, notari de Tarragona, reclamen 335 lliures (el primer) i 45 lliures (el segon) en les quals quantitats cada un d'ells ha estat agradaut en la sentència d'agraduació del jutge apostòlic, en els béns i espoli de Pedro Cardona, i de les quals quantitats és estada feta, a cada un d'ells, *in solutum dacio* i consignada pel col lector de la cambra apostòlica sobre el que fou adjudicat a dit arquebisbe el 1528.

1534.113.55v: [es correspon amb el 1528,77,47] Anna Torrelles, per 133 $\frac{1}{3}$ ducats a ella adjudicats el 1529.

1534.114.55v: [es correspon amb el 1528,134,36v] Jerònima Isena, per la resta d'aquells 300 ducats, per sentència de 1529.

1534.120.58: [es correspon amb el 1528,57,16] Galceran Cliver, per 965 lliures 5 sous resta de les quantitats que li foren adjudicades el 1528

1534.123.59: [es correspon amb el 1528,31,9v] Berenguer Arnau Castre òlim Cervelló, com a hereu de Pedro Castre òlim Cervelló *quondam*, per la quantitat a dit Pedro adjudicada per sentència de 1528, més els salaris que *han corregut* après de dita sentència fins el dia *del seu òbit*. Vista la demanda, a la qual s'és oposat el vescomte d'Evol pretenent cert dret o interès en aits quantitat, es condemna el rei, segons la liquidació que en farà el mestre racional.

1534.125.60: [es correspon amb el 1528,161,43v] Joan Benet Cardona, per 600 lliures a ell adjudicades per la sentència d'agraduació de l'espoli de Pedro Cardona, donades pel jutge apostòlic i després pel col·lector de la cambra apostòlica, *consignada i cessionada en i sobre* el que fou adjudicat a dit arquebisbe el 1528.

1534.126.61: [es correspon amb el 1528,161,43v] mossèn Jaume Soldevila, per 343 lliures a ell *cessionades* pel col·lector de la cambra apostòlica, i *consignades* sobre el que fou adjudicat a l'arquebisbe el 1528.

1534.127.61v. [es correspon amb els 1528,37,10v; 1528,38,11; 1528,60,17] el procurador dels nobles Pedro Cardona, portant veus de general governador a Catalunya, Antoni Cardona, lloctinent general al Regne de Sardenya, Aldonça Cardona, per les quantitats a *quiscú d'elle* adjudicades el 1528, més la quantitat a Lluís Cardona, arquebisbe, el 1528 adjudicada, de la qual quantitat *havia fet donació en vida* als prebèndats.

1534.129.63: [es correspon amb el 1528,63,17v ⁽⁵⁶⁾] mossèn Francesc Marlès Malla, agutzil ordinari de sa Majestat, en nom seu propi i com a procurador de Pere Martí Mariès, germà seu, de la capella de sa Majestat, per la resta de la quantitat que els fou adjudicada per sentència de 1528, més el que els correspongui pel temps transcorregut; es condemna el rei a pagar, d'acord amb la liquidació que en farà el mestre racional, restituïts els albarans d'escrivà de ració.

1534.131.64: [es correspon amb el 1528,3,1v] l'econom i procurador de la venerable abadessa del convent de Jerusalem de Barcelona, per 2.749 lliures 17 sous 3 diners que resten a pagar d'aquelles 3.989 lliures 5 sous de la sentència de 1528.

1534.132.64v: [es correspon amb el 1528,75,20v] Beatriu Seguí, per 264 lliures menys 3 sous *de resta de major quantitat* a ella adjudicada per sentència de 1528.

1534.140.68: [es correspon amb el 1528,112,31v] Beneta Tremps, muller relictada de Pere Benet Tremp *quondam*, procurador fiscal de la

règia cort, per 170 lliures 5 sous de resta de les 358 lliures a dit *quondas* adjudicades pel seu salari, per sentència de 1529.

1534.148.71v: [es correspon amb el 1528,100,29] Joan Costabella, per la resta dels 600 ducats que li foren adjudicats el 1528, atès que sa Majestat havia ofert una expectativa a ell del primer ofici que vaqués al Regne de Nàpols fins a 300 ducats / any, i aquella no era estada efectuada, ans per sa Majestat li era estada revocada (57). Demana també uns 1.500 ducats, a raó de 300 ducats / any del 10-maig-1529 a 1533. És condemna el rei a pagar el que resti, més 400 ducats per raó dels danys rebuts, més la provisió que li sigui feta gràcia del primer ofici que vacarà.

1534.155.76: [es correspon amb el 1528,183,49] Pedro Rocabertí, per la resta de l'interès d'aquells 31.200 sous amb l'interès de 20.000 per 1.000 que se li adjudicaren per sentència de 1528 (58), el qual interès *diu* pren suma de 2.202 lliures 12 sous 8 diners, deduïdes 1.653 lliures 18 sous 8 diners que *pretén* són en paga de l'interès i no del deute principal.

1534.167.77: [es correspon amb el 1528,34,10] Joana la Cavalleria, mulier que fou de mossèn Joan González Resende, senyor d'Alcarràs, reclama, entre d'altres coses (59) la restant quantitat adjudicada a dit *quondas* per sentència de 1528.

57 Els proveïdors també tenen en consideració que sa Majestat era estada condemnada a efectuar-li dita expectativa en el primer ofici que vaqués (...) i que ha vacat l'ofici de les contumàcies per mort de qui l'ocupav. el 1529.

58 Es recorda en l'argumentació que ara es fa que és perquè el castell i el seu terme foren presos pel procurador fiscal, però com veurem, quan una sentència ja ha passat en *res iudicata* perd rellevància el motiu que originà que fos dictada.

59 Són desestimades les reclamacions de 166 $\frac{1}{3}$ duc. per salari de gentilhome de la reial custòdia per albarans dipositats en poder del mestre racional (no proceir, per no estar els albarans en son poder) i del salari de dit *quondas*, d'1-jul-1528 a 18-ag-1530, a raó de 200 duc. / any que serien 412 duc. 21 s. (no proceir, per no ser dats en terra legut).

1534.169.78: [es correspon amb el 1528,135,37] el síndic de la universitat de la vila de Salses, per la resta de 400 ducats adjudicats per sentència de 1529.

1534.173.72v: [es correspon amb el 1528,76,21] el noble Bernat Albert presenta greuge així en nom propi com a procurador dels dejús escrits cavallers i gentilhomes de les *cinquanta llances*, qui els passats dos anys havien residit per manament de sa Majestat en els Comtats de Rosselló i Cerdanya per a guardar-ne la frontera, per tal que els siguin pagades, a ells o als seus successors, les quantitats restants de les pecúnies deixades per sa Majestat per pagar els greuges de la cort de 1528 (60).

1534.176.84v. [es correspon amb el 1528,58,16] el procurador de mossèn Miquel Bastida, per la restant quantitat d'aquells 1.000 ducats per sentència de 1528; es condemna el rei, *firmada àpoca de rebut*.

1534.183.86v: [es correspon amb el 1528,92,26] Joan Llorenç Calça, notari de Barcelona, *segons diu l'avent dret i causa de na Maria, muller in primis nuptiis d'Eloi Joan Escapolat, i filla de Joan Guerau Boigues*, tots dos escrivans de manament, per la resta d'aquells 960 sous a dit Boigues adjudicats el 1528 per la seva quitació. *Atès que consta que dita Maria té els albarans*, es condemna el rei pel que restarà a pagar.

1534.185.89v: [es correspon amb el 1528,17,4v] Pere Joan, per la restant quantitat de 1529 per la seva quitació ordinària de

---

60 Són Antoni Jou, Eimeric Cleu, Ermengau Martí, Bartomeu Moros, Diego Cabrero, Francí Carriga, menor, Francesc Cadellí, Ferrando Ballaró, Vidal Grimau, Joanot Arenes, Joan Ortosa, Guerau Ciginta, Joan Banyullis, Joan Luna, Ramon Ardena, Pere Gull, Joan Seguer, Jaume Saragosa, Joanot Banyullis, Rafel Aras, Dalmeu Castro, Joanot Eius, Gaspar Cinaga, Bartomeu Tardiu, Calceran Vilanova, Pere Oluja [Oliva?], Llorenç Carrera, Joan Pla, Francesc Fort, Perot Eius, Joan Andino, Bernat Albert, Francesc Iluprà, Miquel Vilanova, Joanot Modaguer, mossèn Beart, Nacià Reboster, Pedro Delàs, Guerau Cadellí, Bernat Sanxo, Lluís Cantà, Honorat Grimau, tots demanen (i n'obtenen sentència) 12.500 morabetins moneda de Castella més la resta de la quantitat a ells adjudicada el 1529. Pedro León i Joan Serrano, trompetes, Joan Marbonés, trompeta 6 250 morabetins més el restant. Pedro Castro, capità, 20.000 morabetins més el restant.

secretari, més la quitació de dit ofici (amb albarans d'escrivà de ració). Vista la certificació del mestre racional, es condemna el rei.

1534.186.90: [es correspon amb el 1528,89,25] misser Francesc Castelió, advocat fiscal de la règia cort i del reial consell, per la resta d'aquelles 400 lliures a ell adjudicades per sentència de 1529 per la seva quitació, més el que ha corregut del 10-jul-1528 ençà. Es condemna el rei a pagar-li 600 lliures.

1534.188.91: [es correspon amb el 1528,105,30 ⁽⁶¹⁾] els síndics de la ciutat de Barcelona diuen que el 1528 sa Majestat fou condemnada a pagar 23.716 lliures de les rendes del marquesat d'Oristany i Gociano, i que no se n'ha feta consignació. Es condemna el rei a donar i fer donar dita consignació i executorials.

1534.189.91v: [es correspon amb el 1528,105,30] els síndics de la ciutat de Barcelona, atès que pel rei Joan fou venut a la ciutat un censal de preu 12.100 lliures de pensió anual de 184 lliures, pel qual censal *pretenen ser degudes* 16.620 lliures per les quals s'obtingué sentència el 1528 de 23.716 lliures, ultra les quals diuen són degudes 2.904 lliures. Es condemna el rei a fer consignació a la dita ciutat de dita quantitat de 23.716 lliures, sobre les rendes de dit marquesat d'Oristany i Gociano; quant a les 2.904 lliures ⁽⁶²⁾, es resol que no ha lloc, ni proceir, alhora que romanen valides les salvetats de la sentència de 1529.

1534.189bis.92: [es correspon amb el 1528,160,43] Lluis Beaumont, conestable de Navarra, pel *residuum* de les 4.000 lliures a ell adjudicades el 1528, més el degut pels cinc anys correguts des de la sentència, i que encara no se n'ha fet la lliucio que decretaren els proveïdors de 1529 i de 1528. Es condemna el rei ⁽⁶³⁾.

---

61 Aquesta sentència i la següent tenen l'origen en el mateix grup de la cort de 1528

62 Atesa l'especial obligació i missió entre mans que té la ciutat de les rendes de la batllia general de Catalunya, i si no n'és demostrat el contrari, es reserva dret en un altre judici

63 Se'n fixen les dates, i es decreta que n'haurà de firmar apote de rebuda

1534.190bis.92v: [es correspon amb el 1528,96,27] Pedro Aragall, per 100 florins de renda anual assignats per Joan II amb privilegi a Jaume Aragall pare seu, i després a dit Pedro, sobre les rendes i emoluments reials de les salines de Quars de Sardenya, després confirmat pel rei catòlic en privilegi dat a Toledo a 8-juny-1480 (es condemna el rei, des de la data del privilegi de Ferran II fins al dia de la mort de dit rei); més 4.000 sous jaquesos que li concedí Ferran II amb privilegi, ampliant-ne un altre del rei Joan per vida d'un hereu -dit Pedro-; més el que li és degut pel greuge sentenciat el 1528 (64).

1534.195.94v: [es correspon amb el 1528,195,44v] misser Pere Ferrer, actor i procurador dels fills i hereus de Joan Vinyals *quondam* mercader, i d'altres persones havent interès en les coses *dejús* escrites, per la resta de les 1.726 lliures 13 sous 8 diners adjudicades a Francesc Serra, procurador de Francesc Llop i altres, per sentència de 1528.

1534.197.95: [es correspon amb el 1528,30,9] Margarida Llupià, succeint mossèn Gaspar Llupià, cavaller, per 300 lliures anuals concedides pel rei catòlic a dit Gaspar sobre els emoluments de la procuració reial del Rosselló durant la seva vida, per les pensions degudes fins al dia del seu òbit (passen 24 anys del dia de la concessió). Vista la sentència de 1528 (en què es decreta dit greuge *no proceir*, alhora que es fa reserva de dret sobre la marmessoria dels béns del rei catòlic) s'argumenta en sentit contrari i es trenca la sentència de 1528 fins al punt que es condemna el rei a pagar el que serà degut sobre els emoluments i rendes de la duana de les *pécories d'Apúlia (Nàpols)*.

1534.198.96: [es correspon amb el 1528,19,5] Guerau Faveller, donzell, hereu de mossèn Jaume Faveller, agutzil ordinari, per la restant quantitat de 1528, per la seva quitació. Vista la sentència, el testament, els albarans d'escrivà de ració *lliurats a dit quondam després de la promulgació de dita sentència*, es condemna el rei a pagar el que resta, més el que li serà degut per albarans.

64

Quart a les 13 $\frac{1}{2}$ anyades dels 100 florins i a les 8 anyades de les 100 ll.,
es reserva dret en algun altre judici.

1534.199.96v: [es correspon amb el 1520,107,16v] Jaume Montserrat, mercader de Barcelona, fill de Pere Gabriel Montserrat *quondam*, coadjutor ordinari de mestre racional, per 118 lliures 2 sous a dit *quondam* degudes restants a pagar d'aquelles 903 lliures 4 sous que eren degudes fins al dia de l'òbit pel seu salari de què *se'n donà greuge a les primeres corts de sa Majestat a Barcelona*. Es condemna el rei a pagar-li 116 lliures 2 sous (65).

1534.200.97: [es correspon amb el 1528,124,34] Joan Santcliment, tutor i curador de mossèn Andreu Biure, senyor de Sant Jordi, de la vegueria de Girona, per la restant quantitat a ell adjudicada el 1528.

1534.201.97v: [es correspon amb el 1528,102,29v] Joan Santcliment, síndic i procurador de la universitat de Sant Jordi, per sentència de 1528.

1534.204.98v: [es correspon amb el 1528,108,31] Ferrando Albert, per quantitats referents a l'enderroc d'una casa de Salses per fortificar una fortalesa. Vista la demanda i *coses adjudicades en altres corts*, es resol que la sentència de 1528, si no és efectuada, li sigui efectuada, i del que resti a cobrar de 1528 sigui pagat de les pecúnies de 1534.

1534.207.100: [es correspon amb el 1528,156,41v] Maria Banyuelos, per 1.046 lliures 17 sous 8 diners valencianes restants de la sentència de 1528 i per diverses quantitats (66), més 6 ducats restants d'un albarà d'escrivà de ració. El rei és condemnat a pagar totes dues quantitats.

Reclama també 817 ll. per 8 anys 2 mesos per la consignació de 2.000 s. anuals. En aquest darrer cas, atès que mossèn Onofre Banyuelos *ha donat greuge per la mateixa raó* prenent que li

---

65 De la quantitat adjudicada, se'n féu partició a sou i a lliura entre l'hereu de Joan Sorts i dit Montserrat (l'actor), però no abastà. Sorts n'és creditor per 151 ll. i Montserrat per 116 ll. 2 s. Se l'admet perquè *era absent de la ciutat el 1528, en què donà greuge dit Sorts*.

66 P. ex.: 506 ll. valencianes del temps que posà dit greuge fins el 23-des-1533 per una consignació de 3.000 s. anuals (*atès que no consta de diligència alguna, no procedir*).

correspon a ell i no a dita Maria; atès que sobre dita pretensió *entre dites parts penja plet en la reial audiència sota examen i relació de misser Pere Clariana, es condemna el rei a allò que resolgui la reial audiència* (67).

1534.208.100v: [es correspon amb el 1528,157,42v] mossèn Onofre Banyuelos, per 5.400 sous retinguts pels diputats de les pecúnies del servei de 1528 i de les del servei fet a sa Majestat a la present cort, entre d'altres reclamacions. El rei és condemnat segons es declara en el greuge precedent de Maria Banyuelos.

1534.209.101: [es correspon amb el 1528,161,43v] Joan Cardona, elet de Barcelona, per la mercè a ell feta el 1528 de 300 lliures anuals per cinc anys; com que no ha rebut les 1.500 lliures d'aquelles 18.484 lliures 1 sou 2 diners adjudicades a Pedro Cardona, arquebisbe de Tarragona, per cessió de 1.000 lliures a ell feta per Joan Pogi, col·lector de la cambra apostòlica, de les quals 1.000 lliures el bisbe ha fet mercè de 500 lliures a Jofre Lordat, demanant encara les 8.400 lliures *cessionades* per dit Pogi, *que no han pogut haver per les retencions que han fet els diputats per causa de misser Pasqual i altres, en cas que aquelles obtinguessin* (68). Es condemna el rei: per la gràcia de 300 lliures anuals, a 4 anys 4 mesos 27 dies *que han corregut des de la gràcia fins a la demanda*, que són 1.322 lliures 10 sous; per les 500 lliures de dites 1.000 lliures a ell *cessionades* per dit Pogi; pel *resíduum* de dites 8.400 lliures.

1534.224.110. [es correspon amb el 1528,182,48] misser Joan Pasqual, per 50 lliures anuals per l'ofici de drassaner i escrivà de les obres, de 1525 fins a la conclusió de les corts; no consta la seva intenció però, *com que n'hi ha sentències anteriors*, es condemna el rei a pagar-li 250 lliures per la seva quitació, més el *resíduum* de 450 lliures a ell adjudicades. Pel que fa als interessos i emoluments de les galeres després de 1520 *sobre els quals pretén tenir sentència de greuges de 1520 i 1529, com que la taxació fou remesa*

67 Així, els 5.400 s. retinguts pels diputats de les pecúnies de la tercera part del servei de 1528, la quantitat deguda de dita sentència fins el 23-des-1533 de les pecúnies del servei de la cort de 1533.

68 Reclama també 5.000 ll. per fustes, remes i arcabussos (*no proceir, reserva de dret en un altre judici*).

als doctors del reial consell en sentència de 1529, es condemna el rei (69).

1534.226.112: [es correspon amb el 1528,138,37] mossèn Pere Ciurana, mercader, per la liquidació de mercaderies que li foren preses a Alger per Joan Negrillo, capità de sa Majestat, i que sigui pagat de les quantitats retingudes pels diputats del servei de 1528, *i pel que aquelles no abastarà, ser admès en les 60.000 lliures de 1534.* Els jutges resolen que no els correspon de conèixer d'aquesta causa, alhora que fan constar que *a petició de la cort se n'ha feta comissió especial per a solucionar aquesta causa de la liquidació -a Pere Arnau Gort i al lloctinent general- (70).*

---

69 Demana la possessió de les rendes reials de Mallorca pels preus i pensions vulgarment dits "Luqui Scarampi" i "Francesc Deude", i es queixa per sentències injustes (*per quant no consta de les injustícies preteses contra la sentència de dit Pasqual, li imposam silenci i callament perpetua*, alhora que absolen el procurador fiscal). Quant a les sumes que reclama com a salari d'obres de temps del rei Alfons i de Joan II (*com que no apareixen liquidats al mestre racional, es reserva dret*).

70 Atés que tots dos són membres del reial consell, sembla que es resoldrà per mitjà d'un judici davant la reial audiència.